

Utdanning
Nr. 6, 7. juni 2024

Satser på hyllevare

INNHOOLD

Heroisk rektor

Rektor Linda Stranden ved Skullerud skole i Oslo vier fritiden til å hjelpe sivilbefolkningen i Ukraina.

26

Oss kjøkkensjefer imellom

– Mark så ambisjonene mine, sier Christer Rødseth om sin favorittlærer Mark Hickton.

18

Skule med eige gardsbruk

I sauefjøset deltar elevar ved Stend vidaregåande skule i fôring og stell. Samtidig blir matematikk og naturfag gjort synlege og nyttige i praksis.

22

Politikere må lytte

Stadig nye reformer, nedskjæringer, teste- og tidspress, elevfravær, skjermavhengighet, mobbing, individualisme og lærerflukt: Mye er galt med norsk skole, skriver Gry Falch-Olsen.

40

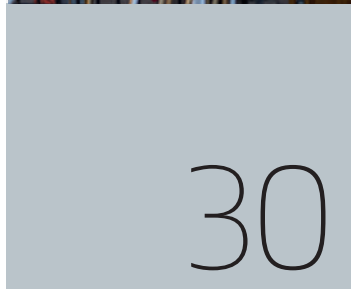
Invitasjon til tøys

Nina Marie Faye Matre i Nepjarhaugen barnehage fortel om då matboksen og jordbæret fann tonen.

Drapstrusler mot innvandrerbarn

Vår nyeste podkast handler om 17. mai i Oslo i 1983. Da truet Nasjonalt Folkeparti med å bombe elever.

Hold deg oppdatert på

UTDANNINGSNYTT

LEDER

Ord alene er ikke nok

20 nye millioner kroner. Det er den ekstra bevilgningen regjeringen har lagt på bordet for å styrke skolebibliotekene. Statsråd Kari Nessa Nordtun (Ap) skryter av satsingen og virker overbevist om at nå, nå vil det skje underverker mellom bokhyllene i norsk skole.

Hun har selvsagt rett i at pengene kommer godt med. Enkelte steder. Det er bare det som er så forbaska synd. Tilskuddene, som nå vil utgjøre 50 millioner kroner til sammen, kommer bare noen kommuner og skoler til gode. Skulle det ført til underverker ved alle skoler, måtte potten vært betydelig større.

Det er den i Sverige. I fjor bevilget den svenske regjeringen totalt 1,8 milliarder kroner for å bemanne opp svenske skolebibliotek. 216 millioner kroner fordeles neste år. Fra 2026 er ordningen fullfinansiert med 433 millioner svenske kroner i året. Til sammenligning vil vi få 85 nye bibliotekarer for de 50 millionene den norske regjeringen har satt av. Antallet grunnskoler er 2741.

Heldigvis er det mange andre tiltak som er gratis. Dem er det mange av i regjeringens nye leselyststrategi. Der står det blant annet at lærere og skolebibliotekarer skal samarbeide tettere, bibliotekarkompetansen skal løftes frem, og Nasjonalt lesesenter skal invitere skoleledere og skoleeiere «til seminar og dialog».

Nå må ikke skolene tro at de blir avspist med kurs-snitter og fine ord. Neida. I strategien står det også at man skal «utvikle støtte- og veiledningsressurser til skoler og kommuner om pedagogisk bruk av skolebiblioteket for å bidra til at skolebiblioteket brukes aktivt i opplæringen.» Med andre ord: Endelig skal norske lærere lære hvordan man bruker et skolebibliotek.

At de muligens ikke har et, det nevnes ikke med et ord.

Kaja Mejlbo, ansvarlig redaktør

KRIGEN I MIDTØSTEN

Slik engasjerer lærerne seg

– Jeg tror at anerkjennelsen av Palestina som stat fra regjeringshold har hjulpet. Nå føler flere at det er legitimt å støtte Palestina, sier lærer Elisabeth Jensen Lombnæs.

Tekst: Dina Jeanette Danielsen

Elisabeth Jensen Lombnæs (til venstre) og Kristine Haagensli deler et sterkt engasjement mot krigen i Gaza.

I slutten av januar fant de to lærerne Kristine Haagensli fra Trondheim og Elisabeth Jensen Lombnæs i Oslo-skolen hverandre på sosiale medier.

Begge engasjerte seg for barna i Gaza og ønsket å heve stemmen som lærer. Sammen startet de sosiale medier-kampanjen Lærere for fred i Gaza hvor de bruker emneknaggene #lærerefor-fred og #labarnaleve.

Målet har vært å få flere lærere til å heve stemmen for barna, og sette press på ulike organer som Utdanningsforbundet og Utdanningsdirektoratet.

– Vi kan ikke godta at barn er offer for krig på denne måten. Skoler skal heller ikke være legitime mål, sier Haagensli, samfunnsfaglærer og sosialpedagog ved en barneskole i Trondheim.

Krigen i Gaza har ført til at hele utdannings-systemet på Gazastripen har kollapset. Over 500 skoler og universiteter er blitt skadet eller ødelagt i krigføringen, ifølge nye tall fra FN. 625 000 elever og studenter står uten skoleplass.

Nå blir Gazastripen ansett for å være det far-

ligste stedet for barn i hele verden, ifølge Unicef. 6400 elever har blitt drept, og 300 lærere har mistet livet så langt, ifølge FN.

Nytter å engasjere seg

Lombnæs er utdannet norsklektor og jobber som biblioteklærer ved Gamlebyen barneskole. Hun forteller at de har opplevd mye engasjement rundt kampanjen. Etter hvert har de blitt mange som har delt bilder på Instagram for å vise støtte.

– Det nytter så absolutt, men det går litt treigt. Jeg tror at anerkjennelsen av Palestina som stat fra regjeringshold har hjulpet. Nå føler flere at det er legitimt å støtte Palestina.

Anerkjennelsen av Palestina som stat ble annonsert 22. mai av statsminister Jonas Gahr Støre og utenriksminister Espen Barth Eide.

Under 1. mai-toget i år gikk mange av UDFs medlemmer lokalt i Oslo under «Lærere for fred»-banneret. Lombnæs forteller at de har fått mye støtte lokalt.

– Men det tok lang tid før Utdanningsforbundet

Lærarar verda rundt støttar palestinske kollegaer

21 lærarorganisasjonar verda rundt har gitt til saman over 1,5 millionar kroner til hjelp for lærarar i Palestina.

Tekst: Kirsten Ropeid

Organisasjonane er medlem i den internasjonale lærarorganisasjonen Education International (EI), og pengane er gitt som svar på ein kriseappell om pengegåver frå organisasjonen.

Utdanningsforbundet er med i EI, men har ikkje gitt pengar til denne aksjonen. Grunnen er at da

kriseappellen kom etter Israels angrep mot Gaza i oktober, hadde UDF alt løyvd 100 000 norske kroner til Solidaritetsfondet til Education International. Desse pengane gav UDF i tillegg til dei 100 000 som har vore den årlege overføringa til dette krisefondet frå UDF. UDF har ikkje øymerkt løyvingane til fondet.

Pengane til Palestina blir administrert av lærarorganisasjonen General Union of Palestinian Teachers, GUPT, og FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktningar, UNRWA.

– Ifølgje våre palestinske kollegaer er situasjo-

nen på Gaza berre heilt, heilt ubeskriveleg – eit helvete på jord. Her har det ikkje vore undervisning sidan 7. oktober, seier seniorrådgjevar Rune Fimreite i Utdanningsforbundet, som har kontakt med den palestinske lærarorganisasjonen GUPT.

På Vestbreidda prøver dei å ha digital undervisning to dagar i veka og undervisning «ansikt til ansikt» tre dagar i veka.

– Dette siste er vanskeleg. På Vestbreidda har Israel nå over 600 «checkpoints», kontrollpostar som palestinarane må gjennom når dei skal bevege seg frå ein stad til ein annan. I tillegg er vald

for Gaza

sentralt kom på banen. Det er det som er så vondt, at man må presse noen til å fordømme drap.

Bra med engasjement

Geir Røsvoll, leder for Utdanningsforbundet, syns det er bra at lærerne engasjerer seg for Gaza.

– Scenene som nå utspiller seg i Rafah, er så grusomme at jeg tror vi alle blir tomme for ord. Det er flott at lærerne engasjerer seg i denne saken som opprører så mange, sier han.

– Hva svarer du på kritikken om at UDF var sen på ballen med å vise støtte?

– I sånne ekstreme situasjoner vil det alltid føles som om en ikke gjør nok. Men vi har støttet våre palestinske organisasjoner siden krigens start.

Røsvoll trekker frem flere ting som forbundet har gjort:

– UDF vedtok en uttalelse på landsmøtet i november, vi var medarrangør til «Hele landet for fred i Gaza»-demonstrasjonene i desember, og vi fordømte krigen nok en gang i januar.

og åtak frå dei israelske busettarane blitt så utbreidd at verken vaksne eller born kan røre seg fritt lenger, seier Rune Fimreite.

Etter terroråtak og bortføringane som den islamistiske Hamas-rørsla gjennomførte 7. oktober i fjor, har Israel halde tilbake store delar av skatte- og tollinntektene som Israel samlar inn på vegner av dei palestinske styresmaktene.

Det har sett dei palestinske styresmaktene i ein svært vanskeleg situasjon, og dei offentleg tilsette har ikkje fått lønn. Education International har difor brukt pengar for å kompensere for

Ei kvinne ser gjennom eit øydelagt klasserom ved ein FN-skule i Gaza etter eit israelsk åtak 17. mai.

Han sier også at UDF og flere organisasjoner dro i gang en stor aksjon på sosiale medier i februar og var medarrangør, gjennom Unio, til «Hele landet for fred i Gaza»-demonstrasjonene i april.

lønetapet til lærerar. Dei har òg finansiert kurs for lærerar om korleis dei kan arbeide med psykososial støtte for elevar og kollegaer.

Assisterande generalsekretær Haldis Holst i El kallar den økonomiske responsen frå medlemsorganisasjonane på krigen i Gaza for god og viktig. Nå er El i ferd med å starte ein ny kriseappell for å få meir pengar. Dette har fått positiv respons, seier ho til Utdanningsnytt.

UDF har enno ikkje tatt stilling til denne oppfordringa, ifølgje Rune Fimreite.

STATSOPPGJØRET

Streiker for å beholde egen avtale

Siden 24. mai har Unio og Akademikerne vært i streik etter at det ble brudd i meklingen i tariffoppgjøret for statsansatte. LO og YS godtok oppgjøret. Staten krever at alle de fire organisasjonene skal ha samme tariffavtale, mens Unio og Akademikerne vil beholde sin egen, som innebærer at fordelingen av lønnsporten skjer gjennom lokale kollektive forhandlinger.

Da Utdanning gikk i trykken 31. mai, var 201 medlemmer av Utdanningsforbundet i streik. De fleste er ansatte ved universiteter og høyskoler, i tillegg til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, Sametinget og Samisk videregående skole.

FRAVÆR

Udir vil beholde dagens fraværsgrense

Utdanningsdirektoratet skroter forslaget de sendte på høring om nye fraværsregler og foreslår å beholde stort sett alle dagens regler.

Tekst: NTB / Paal Svendsen

Direktoratet foreslår å beholde dagens fraværsgrense i videregående skole på 10 prosent og foreslår også at elever fortsatt kan søke om fri uten at fraværet blir registrert, skriver NRK.

Forslaget skal sendes til Kunnskapsdepartementet.

– Vi bevarer dagens system, men går inn i noen utredningsspor av enkeltelementer, sier direktør Morten Rosenkvist i Utdanningsdirektoratet.

Kunnskapsminister Kari Nessa Northun (Ap) merker seg at Utdanningsdirektoratets forslag til nye fraværsregler får liten støtte, og at direktoratet går bort fra sitt eget forslag.

– Jeg ser det dermed ikke som naturlig å gå videre med deres hovedmodell, sier hun til NRK.

Påtroppende leder av Elevorganisasjonen, Madelen Kloster, er glad for at regjeringen legger Udirs forslag i en skuff.

– Hadde dette blitt innført, hadde det satt en stopper for frivillighet, idrett og kultur blant elevene i landet.

UDIRS NYE FORSLAG

Dagens ordning med 10 prosent fraværsgrense videreføres

Eleven kan unntas visse typer fravær mot dokumentasjon

Elevene skal være mest mulig på skolen for å få god oppfølging både faglig og sosialt

Udir vil se nærmere på hvordan de skal få til disse punktene:

En egenmeldingsordning med kvote som ivaretar fastlegens situasjon

En øvre grense for hvor mye dokumentert fravær som kan unntas

Illustrasjonsfoto: Erik M. Sundt

Det skal fortsatt være fraværsgrense på 10 prosent, med mulighet til å søke om fri uten at det blir ført som fravær, ifølge det nyeste forslaget fra Utdanningsdirektoratet.

Sanner mener fornuften vant fram

Jan Tore Sanner, Høyres utdanningspolitiske talsperson, kaller avgjørelsen en seier for fornuften.

– Jeg er glad for at Utdanningsdirektoratet nå foreslår å legge bort alle forslag om å svekke fraværsgrensen. Forslaget som var på høring, ville gjøre det lettere å skulke og vanskeligere å være syk.

– Utdanningsdirektoratets konklusjon er en seier for fornuften, og jeg forventer nå at regjeringen følger opp og dropper sin kamp mot dagens fraværsgrense, sier Sanner til Utdanningsnytt.

Byråd for utdanning i Oslo, Julie Remen Midtgarden (H), følger opp og sier fraværsgrensen har vært en suksess. Hun legger til at det er «veldig bra for både elevene og skolene at Udir og regjeringen nå forhåpentligvis kan gis bestått etter en

altfor lang periode med manglende tilstedeværelse i fraværsdebatten».

– Hvis regjeringen nå lytter til Udir, er dette en full retrett for Arbeiderpartiet, som har vært høyt på banen uten en realistisk plan. Det håper jeg regjeringen nå har innsett var det eneste fornuftige, og jeg gleder meg over at Udir nå foreslår å beholde dagens modell, sier Midtgarden til Utdanningsnytt.

Velkommen til Hurdalsjøen Hotell & Spa, Utdanningsforbundets eget hotell

Rabatt for Utdanningsforbundets medlemmer og familie:
890,- pr. natt i dobbeltrom
690,- pr. natt i enkeltrom
Frokost inkludert

Vi tilbyr spa med oppvarmet basseng, badstuer og behandlinger.
Hotellet har flere uteaktiviteter som egen badestrand, kanoer,
pedalbåter, SUP-brett, EL-sykler, frisbeegolf, boulebane m.m.
Velkommen til vakre Hurdalsjøen!

Book ditt neste opphold på tlf.: 63 95 96 00, eller e-post: post@hurdalsjoen.no

Snudde negativ lesetrend

Rektor på Nordtvet skole i Oslo bekymret seg for elevenes leseferdigheter. Nå bekymrer elevene seg for om favorittboka er lånt.

Tekst og foto: Hanna Marie Haug

Biblioteklærer Ingeborg Anly (t.v.) mener det har vært avgjørende å få så stort spillerom fra ledelsen ved Nordtvet skole. Her sammen med rektor Ingvild Fredbo.

GRAFIER

Ut på tur - aldri sur

Å ER
SKE
TER
KVINNE
MORBINARE

RE

ROTTEN
KJØLSIG POKER DIT
BESTE

ZOOLOGISK

ulven
Har lille bokser om

FANTASTISKE
REPTILER OG
AMPIBIER

ACON eller
BESTEVENN?
HISTORIEN OM MENNESKET OG DE ANDRE DYRENE

Mitt liv i naturen
Elefan

LARS
LOTT

Ekte
VREHETER

Camilla Otterlei
Lars Rudstøljer

– Jeg leser høyt for alle klasser. Det er en inngang til bøker, også for de som ikke leser så godt selv, sier biblioteklærer Ingeborg Anly.

Én og én førsteklasing sendes inn døra. Forsiktig leverer de fra seg bøker i en plastboks. Med hviskestemme blir de instruert til å sette seg på det rødlige gulvteppet. Barnetøfler og små crocs subber over gulvet før de faller til ro.

Førsteklasse har sin ukentlige time i Biblio ved Nordtvet barneskole. I vår vant skolen på Grorud i Oslo Nasjonal lesepris 2024 for sin lesesatsing. Ferske i skolesystemet er førsteklassingene helt uvitende om veien hit.

– Jeg kjente på en reell bekymring for hvordan det skulle gå med elevene våre, sier rektor Ingvild Fredbo.

Hun forteller hvordan de i mange år prøvde ulike tiltak for å heve lesenivået.

– Vi hadde intensive lesekurs, egne leselærere og ressurslærere, men fikk ikke effekten vi ønsket. Vi hadde ikke tilfredsstillende resultater i lesing.

Det er Nordtvet skole ikke alene om.

Halvt år på etterskudd

– Resultatene er uten tvil dårligere enn før. De to siste, store internasjonale undersøkelsene som Norge deltar i, viser tydelig at barn og unges leseferdigheter er gått tilbake, sier Olaug Strand, førstestamanuensis i utdanningsvitenskap ved Universitetet i Stavanger (UiS).

Hun viser til testene PIRLS og PISA, som måler leseferdigheter blant tiåringer og femtenåringer.

– Nedgangen i leseresultat fra 2016 til 2021 hos norske tiåringer var på gjennomsnittlig 20 poeng. Det tilsvarer omtrent et halvt års skolegang og modning, forklarer hun.

Det mest bekymringsverdige mener Strand er at andelen svake lesere har gått opp.

– Barn fra familier med få ressurser taper mest i lesing. Årsakene er sammensatte, men økt fattigdom og økte sosiale forskjeller spiller seg i skolerestater så tidlig som i barneskolen.

Andre faktorer, som covid-19-pandemien og økt digitalisering, spiller også inn.

– De aller fleste barn har tilgang til digitale enheter, og flere tiåringer oppgir i PIRLS at de ikke er særlig interessert i å lese på fritiden, sier Olaug Strand.

– I dag skal jeg begynne med denne boka. Men først må jeg ta på meg brillene.

Biblioteklærer Ingeborg Anly snakker med rolig innestemme, og det store flertall av de atten barna følger bevegelsene hennes med blikket.

– Dere vet hvordan vi gjør det? Ingeborg klapper takten med en hånd på låret.

Det er ingen tvil om at de har gjort dette før. Ingeborg leser et dikt av André Bjerke.

– Den klokeste mann av egypterne, sier hun.

Og elevene gjentar – den klokeste mann av egypterne ...

Fornylse i flere trinn

En ny ansettelse endret den negative lesetrenden ved skolen, ifølge rektor Ingvild Fredbo.

– 1. august i fjor begynte Ingeborg i hel stilling. Hun er og har vært en spydspiss for lesesatsingen vår.

Allerede andre dag på jobb gikk Ingeborg i gang med å forvandle det gamle mediateket til et nytt skolebibliotek. «Biblio»-navnet, foreslått av 2. klasse, vant skolens konkurranse om hva de skulle kalle det.

– Alle skoler har et rom med bøker. Men har man et levende aktivt skolebibliotek? Hva elevene leser, og hva de gjør i timene, skal henge sammen, sier Ingeborg Anly.

Biblioteket er spill- og skjermfritt.

– Her er boka god nok. Selv de tøffeste gutta jubler når de finner fotballboka de har ønsket seg, sier hun.

I fjorårets budsjett var det satt av 150.000 kroner til bøker og bokstøtter. Sistnevnte er utelukkende et tiltak for å friste.

– Det skal være som en godteributikk. Før så man bare bokrygger og visste ikke hva som stod i hyllene, sier Ingeborg og legger til at de må tilby fengende bøker.

– Vi oppfordrer elevene til å komme med ønsker, og vi er rausere med hva vi kjøper inn. De forventer at vi har de nyeste bøkene.

Alle klasser har fastsatte tider i timeplanen hvor de besøker biblioteket.

– Biblioteket skal se ut, og oppleves annerledes enn klasserommet. Selv om man føler man

Prosjektet har ingen sluttdato.

Ingvild Fredbo, rektor

BIBLO VED NORDTVET BARNESKOLE

- Drives av bibliotekslærer i hel stilling.
- I fornyelsen av biblioteket ble 4000 titler kastet og nyere bøker og bokstøtter innkjøpt, og ansatte og foresatte ble forberedt.
- Biblio er spill- og skjermfritt og bøker lånes ut uten purrebrev eller gebyrer.
- Det åpner en halvtime før skolen, og klasser har fastsatte tider for lånebesøk og eventuelt høytlesing.
- En gang i måneden kl. 14-18. kan foreldre og barn komme til åpent hus.
- Biblio har ingen sluttdato.

ikke lykkes i klasserommet, skal man kunne lykkes her, sier bibliotekslæreren.

Et annet grep er selvutlån. Ingeborg har valgt bort purrebrev og gebyrer.

– Vi har ikke hatt noe tull eller hærverk. De kan jo finne på litt av hvert andre steder, men dette har de litt eierskap til. Vi regner med noe svinn, men det er en liten pris å betale hvis vi får elever som leser, sier bibliotekslæreren.

Forberedte ansatte og foresatte

Når det gjelder midler til tiltaket, har Nordtvet skole søkt Kulturrådets skolebiblioteksordning og vil motta kulturfondbøker tilpasset barn og unge 2024-2026. Aktivitetsskolen (SFO) har mottatt 40.000 kroner i prosjektmidler fra Leselyst og språkstimulerende aktiviteter i AKS.

– Prosjektet har imidlertid ingen sluttdato, sier rektor Ingvild Fredbo.

– *Har prosjektet vært krevende på noen måte?*

– Jeg tror det var viktig at prosessen rundt hvilke bøker vi skulle beholde og kaste ikke var demokratisk, sier rektor.

4000 titler ble kastet til fordel for nyere bøker.

– I forkant forberedte vi ansatte og FAU (foreldrerådets arbeidsutvalg, red.anm.) på satsingen. Det gjorde at vi slapp mange vanskeligheter. Vedtaket i medbestemmelsesutvalget om å opprette stillingen bibliotekslærer var også helt avgjørende for tiltaket, sier hun.

De har også måttet begrense satsingsområdene: – Vi sender blant annet ikke lenger mange lærere på kurs. Et mestringssteam drar,

og de deler informasjonen når de er tilbake, forklarer rektoren.

Leser mye mer nå

Nasim Abdulrahman Mohamed (12) kan fortelle at Biblo har skapt leselyst både hos henne og medelever.

– Jeg leser mye mer nå etter at Biblo kom. Vi har fått mange spennende bøker, og man kan lære så mye nytt. Vil man for eksempel bli lege, kan man lese faktabøker om temaet, forteller hun.

Biblo åpner vanligvis en halvtime før skolen. Mange benytter seg av det, sier Nasim.

– Når det innimellom er stengt, blir mange litt lei seg. Da får de ikke bøkene de vil ha.

Nasim er også bibliotekassistent. Hun hjelper til med diverse oppgaver og støtter yngre lesere: – Det er gøy å vise de yngre barna hvor spennende bøker kan være.

Selv har hun en favorittbok.

– «Nordlys». Det er flere bøker i serien, men noen av dem har jeg hjemme, sier hun og smiler lurt.

De neste minuttene leser biblioteklærer Ingeborg Anly høyt for førsteklasingene, fra «Leona i premietrøbbel» av Anneli Klepp og Cathrine Sandmæl.

Harebæsj og pølsebrann får latteren til å runge, og barna ser på hverandre for reaksjoner. Hørte-du-det-jeg-hørte? sier øynene deres.

Ingeborg lukker boka, og lydnivået stiger i det de atten førsteklasingene skal saumfare Biblo for ny litteratur.

Språk- og kulturforskjeller

Omtrent 60 prosent av Nordtvet-elevene snakker to språk hjemme. Rektor antar de har mellom 60 og 70 språk totalt.

– Både språkforskjeller og ulik lesekultur i hjemmene spiller inn på barnas lesenivå. Det må vi kompensere for her på skolen, sier Ingeborg Anly.

Førsteamanuensis Olaug Strand ved UiS kan

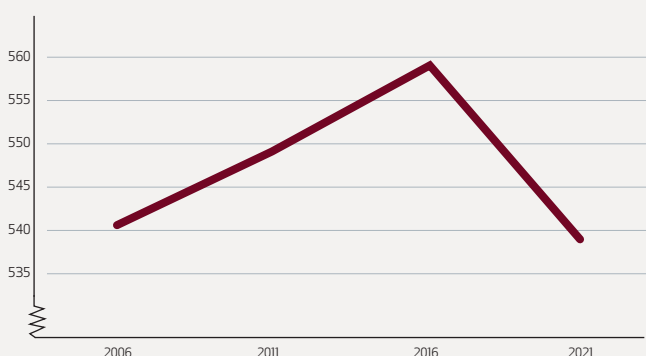

Yndlingsstedet i biblioteket er ved tegneseriene, synes Nasim Abdulrahman Mohamed (12), og «Nordlys» er favorittserien.

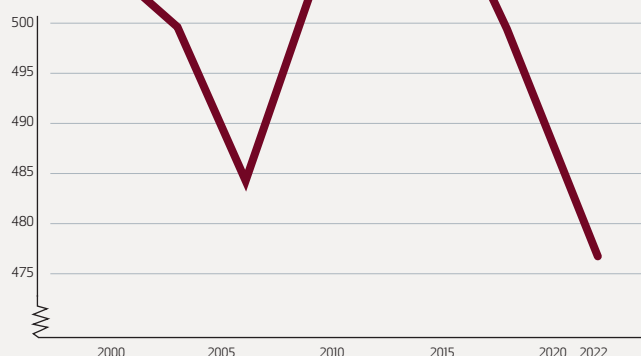
Dårligere til å lese

Mellom 2018 og 2022 ble norske 15-åringer betydelig dårligere i lesning

PIRLS, utvikling fra 2006-2021, gjennomsnittsskår

PISA, utvikling fra 2000-2022, gjennomsnittsskår

Lesetesten PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) gjennomføres hvert femte år. De norske elevene går i femte klasse.

I PISA-testen (Programme for International Student Assessment) måles ferdighetene til 15-åringer i lesing, matematikk og naturfag i 81 land og økonomiske soner. 6111 elever deltok i 2022. I lesing havnet de på 25. plass av 80. 27 prosent av norske elever er på laveste nivå. Kilder: NTB, snl.no

fortelle at minoritetsspråklige elever scorer gjennomsnittlig lavere enn majoritetsspråklige elever på standardiserte tester. Samtidig mener hun det ikke gir et helt riktig bilde å sette gruppene opp mot hverandre.

– Minoritets elever er for eksempel overrepresentert blant elever med få hjemmeressurser. Sosiale forhold og språkbakgrunn henger ofte sammen, og begge har betydning for leseferdigheter, sier Strand.

Hun trekker samtidig frem noen tall fra Statistisk sentralbyrå: – De viser at barn med innvandrerbakgrunn leser mest bøker og bruker bibliotekene mest. En annen språkbakgrunn er ikke en forklaringsfaktor i seg selv.

Rektor og biblioteklærer på Nordtvet mener uansett hjemmenes innsats er av betydning.

– Vi formidler til foreldrene at de kan være gode rollemodeller når det gjelder lesing, også de som ikke kan norsk. Man trenger ikke å kunne språket for å lytte til barna som leser høyt, sier Ingeborg.

En gang i måneden holder de også åpent hus

for foreldre og barn mellom klokken 14 og 18.

– I underkant av hundre har vært innom. Det er fint å se elevene som stolt viser frem biblioteket, og det er gøy å høre så mange ulike språk i samme rom, sier Ingeborg.

Spente på resultatene

– Å kunne lese og forstå gradvis vanskeligere tekster er helt avgjørende for faglig utvikling og for senere å kunne delta og bli inkludert i samfunnet, sier førsteamanuensis Olaug Strand ved UiS.

Siste måling av PIRLS viste at 20 prosent av elevene er på et nivå som vil gi dem problemer med å lese en aldersadekvat tekst og forstå innholdet. Det er alvorlig i vårt tekststunge samfunn, mener hun.

– Gode leseferdigheter er nødvendig, enten det handler om å skrive en god jobbsøknad eller lese helsedokumenter.

At elevene deres leser mer, er rektor og biblioteklæreren på Nordtvet overbevist om. Men effekten har de ennå ikke målt.

– Vi er spente på hvor raskt vi vil se forbedrede resultater, for eksempel ved nasjonale prøver. Samtidig vet vi at endringer tar tid, sier Ingeborg.

En ting håper rektor vil sitte: – Vi håper at hvis vi spør enten elever, lærere eller foreldre hva Nordtvet skole satser på, skal de svare lesing, sier hun og biblioteklæreren nikker anerkjennende.

Lesetroppen stiller seg lydig opp på rekke ved utgangsdøra.

– Har dere fått det dere skal ha?

Et par gutter svarer med å løfte bøkene sine over hodet.

– Hva pleier vi å si til Ingeborg når vi skal dra da? Vi sier «Takk for oss, Ingeborg», sant? Få høre, én- to-tre:

– Takk for oss, Ingeborg, sier barnestemmer i et noenlunde samstemt kor.

Ei lita jente med rosa sokker i glittersko trækker over dørkarmen og klemmer boken sin inntil brystet: – Jeg elsker boken min, jeg!

Styrker skolebibliotekene med

Regjeringen dobler nesten tilskuddet til skolebibliotekene i 2024. Det er langt ifra nok, mener leder i Foreningen !Les, Vibeke Røgler.

Tekst: Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

– Skolebibliotekene er inkluderende arenaer hvor alle, uansett bakgrunn, har tilgang til de samme bøkene. Ved å styrke skolebibliotekene bidrar vi til mer lesing og lese lyst, men også til å utjevne sosiale forskjeller, sa kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun (Ap) da hun la frem millionnyheten i midten av mai.

For å bedre lese lysten hos norske skoleelever øker regjeringen tilskuddene til skolebibliotekene med 20 millioner kroner til totalt 50 millioner i 2024. Det vil gi resultater, mener hun.

– Jeg er svært bekymret over den negative utviklingen i barns og unges leseferdigheter og lesevaner. Ved å øke tilskuddene til skolebibliotekene, får flere barn og unge tilgang til et åpent skolebibliotek med ansatte som kjenner elevene og kan finne bøker som passer deres forutsetninger, interesser og behov, sier hun.

– Altfor mange elever i Norge har et skolebibliotek som ofte er stengt eller ubemannet. For at alle barn og unge skal få mulighet til å bli interessert i å lese og få lyst til å lese mer, må vi gi dem tilgang til variert litteratur og sørge for at den blir formidlet på en måte som engasjerer, sier hun.

Mangler bibliotek

Det er ikke likevel helt rett at mange elever møter et stengt skolebibliotek. Sannheten er at mange ikke har et skolebibliotek i det hele tatt. Ifølge Utdanningsdirektoratets rapport «Spørsmål til Skole-Norge» fra 2018 mangler hver tiende grunnskole det. Kvaliteten på de skolebibliotekene som finnes, er svært varierende.

Det påpekte blant annet Foreningen !les da regjeringen skulle lage ny opplæringslov i fjor. Den ideelle paraplyorganisasjonen har som

mål å fremme lesing av litteratur blant barn, ungdom og voksne.

– Bibliotektilbudet i skolen overlates på mange steder til lokale ildsjeler, lærere som tar ansvar for biblioteket frivillig eller som får ansvaret for biblioteket i en redusert stillingsprosent. Det gjør at kvaliteten på tilbudene varierer og i mange tilfeller er avhengig av hver enkeltes engasjement og kapasitet, skrev !les i sitt hørings svar.

De stilte seg bak Norsk Bibliotekforenings forslag til ny lov: «Kommunen og fylkeskommunen skal sørge for at elevane har tilgang til eit skolebibliotek eller har avtalefesta samarbeid med eit anna bibliotek. Eit skolebibliotek skal tilby aktuelle medier og vere tilgjengeleg for elevar og lærarar i skoletida. Eit skolebibliotek har som formål å fremje elevane sin lese-, media- og informasjonskompetanse og skal vere ein integrert del av skolen sitt pedagogiske virke.»

Slik gikk det altså ikke. I lovteksten står det kun at «Elevane skal ha tilgang til skolebibliotek». Heller ikke i forskriftene defineres det hva et skolebibliotek skal være.

Det er synd, mener daglig leder i Foreningen !les, Vibeke Røgler.

– Politikerne hadde en unik mulighet til å styrke lovteksten og forskriftene slik at alle elever kunne være sikret gode skolebibliotek med klare krav til mål og tilgjengelighet. Dessverre ble ikke dette fullt ut realisert, sier hun.

I en e-post til Utdanning skriver hun hva hun mener et velutstyrt skolebibliotek kan føre til: bedre språk- og leseferdigheter, økt lese lyst, innføring i informasjonsinnhenting, kritisk lesning og kildekritikk.

– Det fungerer også som et psykososialt rom og bidrar til å utjevne sosiale, kulturelle og digitale forskjeller blant elevene. Skolebibliotekaren kan dessuten være en viktig støtte for lærere og en del av laget rundt eleven, sier Røgler.

Hennes leseglede ble tent nettopp på skolebiblioteket.

– Da jeg lærte å lese slukte jeg alt av Frøken Detektiv og bare det. Heldigvis hadde jeg en skolebibliotekar som ga meg «Løven, hekse og klesskapet» av C.S. Lewis, og da var jeg solgt.

Økningen fra regjeringen i Norge er altfor beskjeden.

Vibeke Røgler, daglig leder i Foreningen !les

20 millioner kroner

Ifølge Utdanningsdirektoratets rapport «Spørsmål til Skole-Norge» fra 2018 mangler hver tiende grunnskole et bibliotek. Kvaliteten på skolebibliotekene som finnes, er svært varierende.

Altfor mange elever har et skolebibliotek som ofte er stengt eller ubemannet.

Kari Nessa Nordtun,
kunnskapsminister

Siden da har jeg vært en lesehest og jobber for at alle skal få magiske leseopplevelser.

– Se til Sverige

Forskning viser også at satsing på skolebibliotek gir resultater. På oppdrag fra Utdanningsdirektoratet undersøkte analyseselskapet Oxford Research virkningen av tilskuddsordningen til skolebibliotekene. Skoler som fikk tilskudd i 2018 og 2019 ble undersøkt.

Analysene, publisert i 2022, viste at i skoler og kommuner som fra før brukte skolebiblioteket aktivt har tilskuddet bidratt til å forsterke arbeidet med leselyst og leseferdighet. Der aktiviteten rundt skolebiblioteket i utgangspunktet ikke var særlig stor, har tilskuddet gitt økt engasjement, som etablering av skolebibliotek-

plan og mer strategisk bruk av skolebibliotek i arbeidet med lesestimulering.

Derfor er Røgler selvsagt glad for at regjeringen øker pengestøtten. Men det er ikke nok, mener hun.

– Vi har 2741 offentlige grunnskoler i Norge. Støtte til skolebiblioteksatsning til rundt 30 skoler i året er altfor lavt, sier Røgler.

Hun peker på at siden tilskuddsordningen startet i 2018 til og med 2023, er i overkant av 97 millioner kroner fordelt til 156 prosjekter.

I nabolandet er summene noen helt andre.

– I Sverige bevilges det 216 millioner kroner til bemannede skolebibliotek i 2025 og deretter 433 millioner årlig. Den svenske regjeringen erkjenner også at for å skape leselyst blant barn og unge, er det nødvendig med tilgang

på bøker, kompetanseheving og pedagogisk personell. De bevilger 179 millioner i 2024 og deretter en halv milliard årlig til innkjøp av bøker og kompetanseheving.

– Sett opp mot dette er økningen fra regjeringen i Norge altfor beskjeden, sier Røgler.

– Regjeringen burde også ha utvidet innkjøpsordningen til skolebibliotekene, slik at flere kunne fått tilgang til nye bøker.

Hun frykter dessuten at skolebibliotekene vil tape i kampen om kronene ute i kommunene.

– Det viser seg dessverre at opp mot andre store kostnader som helse og eldreomsorg, i en stram kommuneøkonomi, er det altfor lett å kutte i skolebibliotektilbudet til elevene.

Tøking av skolebøker etter flom

Lærer Brighton Liyosi fra Balози videregående skole tørket fuktige bøker oppunder taket i et klasserom som tidligere ble rammet av flom.

KENYA: 3. mai 2024 gjenåpnet skoler i Mathare-slummen i Nairobi etter et nasjonalt direktiv om å ha dem stengt av sikkerhetshensyn på grunn av flomkrisen i det østafrikanske landet. Minst 277 mennesker er drept og mer enn 55 000 husholdninger fordrevet grunnet en av de verste flommene i landets nyere historie. @NTB

Foto: Google maps

Skjerper vaktholdet etter truende oppførsel

En eller flere menn har truet elever ved en barneskole i Hafnarfjörður. Nå skjerper skolen sikkerheten.

ISLAND: Foreldre, lærere og politi samarbeider om å holde vakt rundt Viðistadaskóli etter at en eller flere menn har oppført seg truende mot elever den siste tiden.

Fire barn på rundt ni år er blitt truet eller angrepet, skriver den islandske avisen Morgunblaðið. Ved ett tilfelle skal en mann ha jaget en jente samtidig som

han tilbød henne godteri. Politiet i byen er ikke sikre på om det er flere personer som har opptrådt truende overfor barna.

Elevene er blitt informert om hvor viktig det er å være oppmerksom på mistenkelig oppførsel, opplyser rektor Hrönn Bergþorsdóttir til avisa.

Foto: Wikimedia

Finske elevers interesse for å lære svensk minker. Likevel mener rektor Anna Murtooma at elevene ser en ny type nytte av svensk, i og med nordisk samarbeid som løftes fram i politikk og medier.

Svensk på hell

Forskning viser at finskspråklige elevers interesse for å lære svensk, har minket. Andre språk tar over.

FINLAND: Ifølge en nasjonal undersøkelse fra 2023 misliker 9.-klassingene mer og mer å lære seg svensk, skriver den nasjonale kringkasteren Yle. Matematikk og engelsk ses som nyttigere. Svenskfaget læres fra og med 6. klasse.

Anna Murtooma, svensk lærer og rektor ved grunnskolen Pasilan peruskoulu i Helsingfors, bekrefter at interessen for svensk har gått ned: – Flere språk tilbys, og visse av dem tar kanskje over.

Mikael Hiltunen, prosjektsjef for nettverket Svenska nu, mener at svenskens innmarsj i 6. klasse i 2016 har bidratt til svakere resultater: – Da tok man en timeressurs fra grunnskolens høyere klasser, noe som har bidratt til lavere elevkunnskaper og frafall.

Han mener ekstratimen 7. klasse får til høsten, betyr mye.

– Da blir det svensk både vår og høst, uten avbrudd. Flere timer i årskurs 8 og 9 betyr solid undervisning i det grunnleggende.

I 2004 ble prøven i 2. innenlandske språk ved avsluttende eksamen i videregående kuttet ut. Det svekket svensk kunnskapene betydelig, viser en fersk utredning.

– Elevene ser likevel en ny type nytte av å kunne svensk, i og med det nordiske samarbeidet som løftes fram mer og mer i mediene og i politikken, sier Anna Murtooma.

Lærere misfornøyd med integrering

Over halvparten av de spurte lærerne er misfornøyd med integreringen av elever med spesielle behov.

SVEITS: I undersøkelsen svarer 55 prosent at de ikke er tilfreds med hvordan skolen integrerer elever med spesielle behov. De viktigste innvendingene er økt arbeidsbelastning, for mange elever i hver klasse, mangelen på spesialpedagoger og assistenter, samt ineffektive tiltak for enkelte elever, ifølge nettutgaven til kringkastings-selskapet RTS. Undersøkelsen er gjennomført av lærerorganisasjonene SER og SSP blant 2500 lærere i de franskspråklige kantonene i Sveits.

– Vi er for inkluderende skoler. Men siden støtten minker på grasrota, må vi advare myndighetene for å forhindre at misnøyen med inkluderende skoler vokser, sier David Rey, leder i SER.

Alt du trenger av materiell for å lære elevene dine om sykling og trafikk – gratis på nettet. Og forresten, vi følger LK20.

sykkeldyktig
Syklistforeningen, NAF og Trygg Trafikk

Mark slapp Christers iver fri

Christer Rødseth var en av de elevene som vil så mye. – Misunnelse bruker vi ikke tid på, var lærer Mark Hicktons klare beskjed til klassen.

Tekst: Kirsti Hovland Foto: Tom-Egil Jensen

– Mark så ambisjonene mine. Jeg hadde aldri fått muligheten til å være der jeg er i dag hvis det ikke hadde vært for ham, sier Christer Rødseth om sin tidligere lærer.

Christer er kjent som kjøkkensjef på den Michelin-anbefalte restauranten Vaaghals i Oslo, tidligere kaptein på Kokkelandslaget og ikke minst som TV-kokk i «God morgen, Norge».

Hickton var kontaktlæreren til Christer på restaurant- og matfag ved Sørumsand videregående skole i Akershus fra 2006 til 2008. I dag er han assisterende rektor ved Nannestad videregående skole.

Eleven og læreren har holdt kontakten siden Rødseth gikk ut av skolen for 16 år siden. I dag har Hickton i perioder elever utplassert eller i lære hos sin tidligere elev.

Ambisiøs elev

Vi møter de to i lokalene til Vaaghals, der Rødseth har jobbet som kjøkkensjef de siste åtte årene. Christer Rødseth var selv litt av en våghals da han som en svært ambisiøs elev begynte på Sørumsand.

– Jeg begynte å jobbe på Gjestegården Aurskog da jeg var 14 år, som vaskehjelp og etter hvert servitør. Som elev på restaurantfag trengte jeg ikke nødvendigvis bekreftelse på at jeg skrelte en gulrot riktig, men på at noen så at jeg hadde høye krav til meg selv. Jeg trengte ikke

noen «sugarcoaching», mer en reell innføring i hva som ventet meg i det yrket jeg skulle inn i, sier han.

Ganske snart fikk også Rødseth være med å trene med Kokkelandslaget, som da trente på Sørumsand videregående skole.

Misunnelse i klassen

– En elev som Christer har vi kanskje annet hvert år, sier Hickton.

Men ganske snart oppdaget læreren at de andre i klassen syntes de hadde en klassekamerat som tok mye plass.

– Da jeg merket misunnelsen over en elev som ville så mye, innkalte jeg til klassemøte. Alle elevene fikk komme med det de hadde på hjertet, men jeg gjorde det klart at misunnelse bruker vi ikke tid på. I en klasse med 15 elever som vil så mye, var jeg veldig bevisst på å fordele oppgaver og muligheter. Christer var en elev som rakk opp hånden hver gang, andre måtte jeg kanskje gi sjansen to ganger til å gjøre det samme.

Læreren kjente at den misunnelsen som oppsto mot Christer, ble feil på alle måter.

– Klassemøtet endret på dette, og ble kanskje den første øvelsen for mange på hvordan vi tar opp ting og gjør oss ferdig med det, sier Hickton.

På skolen drev elevene med Ungt entre-

Mark Hickton har stadig elever i lære hos sin tidligere elev Christer Rødseth. I restauranten der Rødseth er kjøkkensjef, praktiserer han den samme pedagogikken som Mark lærte ham på Sørumsand videregående skole

prenørskap og ungdomsbedrift, som besto av restaurantdrift og catering, under ledelse av læreren.

– Jeg ble utfordret av Mark og fikk ofte de kjipest oppgavene. Men jeg lærte at de oppgavene som kanskje ikke er de kuleste, er vel så viktige, sier Rødseth.

Klasseturen som lærer Mark arrangerte til London, ble også avgjørende for Rødseth:

– Vi hadde jobbet så hardt med elevbedriften. Alle var motivert for å få mest mulig ut av turen. I tillegg til musikal besøkte vi Jamie Olivers restaurant «15». Restauranten der overskuddet blant annet går til å hjelpe folk på gata, forteller Hickton.

Vurderte å slutte

Men for Rødseth ble besøket hos kokkeutdanningen Westminster College høydepunktet:

– Vi fikk jobbe på kjøkkenet med elevene der om en à la carte-meny. Det var et kultursjokk. Der var det «Ramsey»-tilstander! Det var «No, chef» og «Yes, chef». Men det var spennende å oppleve det. Jeg ble supermotivert av å besøke den skolen. Det faglige nivået var høyt, og elevene var så fokuserte. Her måtte man være 100 prosent motivert.

Rødseth tok denne opplevelsen med seg inn i læretiden på restauranten Le Canard. Men presset merket ham også underveis.

– Jeg ville slutte da jeg var rundt 20. Læretiden var en bratt kurve. Jeg så blant annet på muligheter for å studere medisin. Men jeg kom over kneika, sier han.

– Alle har tvil iblant. Men det er viktig å huske at kokkeyrket også kan være et springbrett til andre yrker, sier Hickton, som selv utdannet seg til pedagog etter en lang karriere i

London og Norge.

Lærdommen fra klassemøtet på Sørumsand videregående skole som 16-åring har Rødseth tatt med seg inn på kjøkkenet på Vaaghals.

– Jeg holder alltid døren åpen for en prat, eller jeg tar opp ting med en gang jeg merker det er noe som trenger å luftes. Tar vi ting med en gang, får det ikke anledning til å vokse seg stort.

Høyt frafall

Lærer Mark konstaterer at omsorg er viktig i et yrke der det er et stort frafall:

– Forskning viser at det er rundt 50 prosent frafall i læretiden. Det er derfor vi hele tiden har et stort behov for å utdanne flere kokker.

Rødseth forstår veldig godt hvorfor mange faller fra:

– Det er jo tøft å skulle gå fra et supersosialt

At oppgavene som kanskje ikke er de kuleste, er vel så viktige, er en av lærdommene Christer Rødseth har tatt med seg fra Mark Hicktons undervisning.

Jeg fikk ofte de kjipeste oppgavene.

Christer Rødseth

liv til å plutselig skulle planlegge livet ditt etter vaktlister. Det er mange beskjeder og rutiner. Fra å ha opplevd mestring på skolen får man følelsen av ikke å mestre noe som lærling. Jeg forventer alltid et sammenbrudd hos mine lærlinger.

– Når man etablerer seg som kokk, er det viktig å se på de konsekvenser av yrkesvalget som kan ligge der, sier Hickton.

For tre år siden måtte Christer Rødseth bytte aortaklaffen i hjertet. I dag lever han med en mekanisk hjerteklaff.

– Når du ligger på Ullevål med utsikt mot kirkegården, blir du mer bevisst på å leve det livet du har. Ta vare på meg selv og relasjoner. Jeg er flinkere til å ta meg fri, men vil gjerne vite hvordan kvelden på restauranten har gått.

ELEV CHRISTER RØDSETH (33)

- 2006-2008: Elev ved Sørumsand videregående skole, restaurant- og matfag
- 2008-2010: Læretid i Le Canard, Oslo
- 2010-2012: Kjøkkensjef for Le Grand Comptoir på Gardermoen
- 2011 og 2013: Kokk på Baltazar, Oslo
- 2012 og 2014 Executive chef i SSP på Gardermoen
- 2015-2016: Kjøkkensjef på Fjøla, Oslo
- 2016-: Kjøkkensjef ved restauranten Vaaghals, Oslo
- 2021-: TV-kokk i «God morgen, Norge».

FAVORITTLÆRER MARK HAROLD HICKTON (58)

- 1981-1987: Kokk/konditor/overkokk ved restauranter i England
- 1987: Kokk ved Stalheim Hotel, Voss
- 1988: Soussjef ved Victoria Hotel, Hamar
- 1989: Konditor/konditorsjef ved Grand Hotel, Oslo
- 1992: Faglærer ved Mork videregående skole, Eidsvoll
- 1996-2014: Faglærer ved Sørumsand videregående skole
- 2014-2021: Avdelingsleder for restaurant- og matfag, ved Nannestad videregående skole
- 2021-2023: Rektorutdanning, Oslo Met
- 2021-: Assisterende rektor ved Nannestad videregående skole

– Sauene er dei mest ålreite dyra på skulen

Ein vidaregåande skule med eige gardsbruk er berre ein fjern draum for mange lærarar og elevar. Men i Bergen er dette verkeleg.

Tekst og foto: Thomas Førde

I sauefjøset deltar elevar ved Stend vidaregåande skule i det daglege arbeidet med føring og stell. Samtidig blir teorifag som matematikk og naturfag gjort synlege og nyttige i praksis.

Mariell Berntzen og dei andre jentene i elevgruppa fyller silofør i trillebåra og skuvar ho inn på førbrettet til sauene. Den eine trillebåra etter den andre blir tømde. Medan dyra ventar på servering, nappar og bit dei litt utolmodig og vennskapleg borti kjeleadressane til elevane som fer forbi.

– Dyra er vane med å ha folk rundt seg, seier Kari Hole Falck.

Ho er utdanna barne- og ungdomsarbeidar og er arbeidsleiar i fjøset for ei gruppe elevar som får eit tilrettelagt undervisingstilbod.

Mariell Berntzen har vore elev ved Stend sidan i fjor sommar og har funne sin favorittsau. Den har fått namnet Kvitveis. Mariell og Kvitveis er blitt så nære venner at søya kjem bort til henne straks ho oppdagar den unge røktaren i fjøset.

Førsteval

– Sauer er mine klare favorittar mellom husdyra. Dei er så sjarmerande og lette å få kontakt

med. Det er godt å ha sauer rundt seg i skulekvardagen, seier Mariell.

Ho fortel at vidaregåande opplæring på Stend var hennar førsteval. På ungdomsskulen sleit ho mykje med konsentrasjonsvanskar.

– Det var ikkje lett å få inn teorifag. Me sat ved pulten eller ved tastaturet heile dagen. Her får me læra om dyr og dyrestell både i teori og praksis i tillegg til vanlege allmennfag.

På Stend er Mariell i ei gruppe saman med sju andre elevar, alle jenter.

– Det blir meir ro i gruppa når me er berre jenter, seier Mariell.

Ho har faste vakter i sauefjøset onsdag og torsdag. Fredag er ho og gruppa hennar i hestestallen, andre skuledagar i kufjøset. Om våren ser ho fram til å vera med i sauefjøset under lamminga.

Ulike utfordringar

Då landbruksskulane på 1990-talet blei omgjort til vidaregåande skular, blei fleire av dei nedlagde etter kort tid. Då brann det eit blått lys også for Stend. Men som vidaregåande skule har plassen fått nytt liv.

I dag er Stend den skulen i fylket som er

størst innan tilrettelagd opplæring, med om lag 100 elevar.

Leiar for hovudutval for opplæring og kompetanse i Vestland, Åsmund Bertelsen (SV), seier at trongen for slike tilbud er aukande:

– Det er viktig at elevar som får tilrettelagd undervising blir integrert med dei andre elevane i klassemiljø og på skulen elles. Ettersom dei har mange strenger å spela på, er dei tidlegare landbruksskulane velegna arenaer for slik opplæring, seier fylkespolitikaren.

Ved Stend har dei både fjøs med sauer, mjølkekyr, hestestall, hønsehus, hundegard og eiga avdeling for smådyr.

Elevar med tilpassa opplegg kan ha særskilte bakgrunn, vera på ulikt nivå og ha ulike behov. Skulen gir tilbod til psykisk utviklingshemma og til ungdommar med ymse andre typar nedsett funksjonsevne. Ei stor elevgruppe har slite med lærings- og konsentrasjonsvanskar og ymse sosiale utfordringar.

For denne sistnemnde gruppa har Stend fire elev- eller arbeidsgrupper med mellom åtte og ti elevar i kvar.

Gruppene eller småklassane er knytt til ulike greiner av gardsdrifta.

- Sauen er min klare favoritt mellom husdyra, seier Mariell Berntzen, elev ved Stend vidaregåande skule.

– Egg frå skulegarden sine høns er populære hos gardsbutikken sine kundar, seier butikksjef Elisabeth Krogstad.

– Husdyra på skulegarden er veldig sosialiserte og vane med å ha folk rundt seg, seier Kari Holm Falck.

Luftfotoet viser Stend vidaregåande skule som ligg idyllisk til 15 minuttars køyring frå Bergen sentrum. Biletet heng på veggen i undervisningsbygget sin hovudingang.

VIDAREGÅANDE OPPLÆRING TIL ALLE

– Alle årets 23 600 søkjarar får tilbod om plass i den vidaregåande skulen i tråd med dei rettane søkjarane har, seier seksjonsleiar Øivind Høines i Vestland fylkeskommune.

Han legg til at ved fristen 1. februar kom det inn 2350 søknader om vidaregåande opplæring. Denne fristen gjeld for dei som har fortinn eller krav på individuell handsaming etter forskrift til opplæringslova.

– Elevar kan vera prega av å ha blitt mobba og har ymse andre dårlege erfaringar frå vanlege klassar, seier Kari Falck.

Ho legg til at mange som startar på Stend kan vera inneslutta, ha sosial angst og ha problem med å omgåast andre.

– Ved å setja dei saman i mindre grupper, gi dei opplæring i handtering av husdyr og gi dei høve til å oppleva nærleik til dyra gir tryggleik. Arbeidsfellesskapet blir eit sosialt fellesskap og ofte til vennskap. Nokre elevar oppnår tryggleik nok til å finna venner også på tvers av grupper, klassar og linjer, seier Kari.

Inkludering

– Me nyttar omgrepet inkludering i staden for integrering, seier rektor Leif Sigurd Danielsen

og legg til at inkludering er ein naturleg del av skuledagen.

Danielsen peikar vidare på at alle elevar har skulen og garden som felles læringsarena.

– Enkelte grupper med elevar, som får tilrettelagt undervisning har undervisning saman med andre elevar. Dessutan er alle elevar representert i elevrådet og deltar på alle felles arrangement ved skulen, seier rektor.

Målet for tilrettelagt undervisning er ifølge Danielsen å gjera elevane klar for det som kjem etter vidaregåande skule.

– Me legg difor stor vekt på sosialt samspel. Opplæringa tar utgangspunkt i dei faga, eller delar av fag som eleven kan meistra. Eleven får eit kompetansebevis, kor det går fram kva mål i læreplanen som er gjennomført, seier

Mariell Berntzen og Nora Strand-Sørensen har faste arbeidsøker i gartneriet ved skulen.

STEND VIDAREGÅANDE SKULE

- Landbruksskule frå 1866 i Fana i Bergen kommune, 15 minuttars køyretur frå Bergen sentrum
- Ca. 560 elevar og 190 tilsette.
- Studieretningar: Naturbruk, sal service og reiseliv, idrettsfag og studiespesialisering påbygg. I tillegg tilrettelagde tilbud for om lag 100 elevar knytt til dei to førstnemnde studieretningane
- Ca. 2000 mål innmark og 1200 dekar med produktiv skog.
- 40 mjølkekyr, 60 vinterfôra sauer. I tillegg hestar, høner, smådyr, hundar med meir.

Danielsen.

Han legg til at Stend vidaregåande skule har ein fordel som kan nytta gardsbruket til læringsarena.

– Tilrettelagt undervising skjer i mindre grupper med tett oppfølging. Det er ressurskrevjande, men har til nå blitt finansiert gjennom budsjettmodellen til Vestland fylkeskommune, seier rektor ved Stend.

Gartneri og gardsbutikk

Ein stor del av allmennfaga inngår som ein viktig del av praksisundervisinga. Kari Falck fortel at i matematikk kan dei rekna ut førmengder til dyra i fjøset. Ute treng dei til dømes å rekna ut lengda på gjerdenetting og kor mange stolpar som trengst til oppsetjing av eit nytt gjerde.

– I engelskundervisinga konsentrerer me oss mest om fagspråk og gloser som er knytt til landbruket, og i norskfaget arbeider me til dømes med å skriva CV og søknader.

Elevgruppa flyttar seg til gartneriet. Frø, som vart sådd i vinter, er blitt til små spirande planter og skal bli til ymse typar grønsaker og urter.

Mariell Berntzen og klassevenninnene hennar har faste arbeidsøker i gartneriet, som mellom anna er vidgjete for produksjon av robuste julestjerner.

Ekte arbeid

Avdelingsleiar Lars Ivar Søvik seier at det er eit viktig mål å få ungdommane ut i arbeid etter gjennomført vidaregåande skule.

Det siste året har skulen hatt ein person til-

sett som berre jobbar med å finna plassar i arbeidslivet til elevar som går ut frå Stend.

Søvik understrekar også at elevane med tilrettelagd undervising utfører ekte arbeid.

– Elevane er ein ressurs for skulen, og skulegarden er ein ressurs for elevane. Når elevane får meningsfulle arbeidsoppgåver, gir det motivasjon, seier Søvik.

Elevgrupper med tilrettelagd undervising knytt til studieretninga sal, service og reiseliv, får arbeidstrening og opplæring i gardsbutikken og i kafédriфта.

Det same gjeld i kjøkkenet ved skulen si kantine, som serverer varm lunsj dagleg.

– Me leikar ikkje butikk, slår Søvik fast.

Rektor i krigssonen

Linda Stranden er travel rektor på Skullerud skole. Men når hun har fri, er det ikke hagen eller sofaen som får besøk.

Tekst: Sonja Holterman

– Se her, dette er jeg litt stolt av faktisk. Vi fikk fraktet ned en hel tannklinikk fra Finland. Den er nå installert og i funksjon langt øst i Ukraina, sier Linda Stranden.

Hun sitter på kontoret sitt på Skullerud skole sørøst i Oslo. Herfra leder hun lærere og 350 ungdommer, men når hun har fri, fortsetter hun å jobbe.

– Det begynte i mars 2022. Jeg satt, som så mange andre, og fulgte med på nyhetene da Russland angrep Ukraina. Etter hvert kom bildene av flyktningene som kom over grensa til nabolandene, sier hun.

– Det var vondt å se at så fæle ting skjer med noen jeg identifiserer meg med. Dersom det var meg, hadde jeg håpet at noen kom og hjalp.

Men som ganske få andre gjorde hun noe mer enn å bare håpe på det.

– Jeg hadde en del avspasering til gode etter koronapandemien og tenkte jeg kunne bruke tid på å hjelpe flyktningene, forteller hun.

Linda tok kontakt med en liten hjelpeorganisasjon og ble med dem østover.

Ved grensa mellom Polen og Ukraina delte hun blant annet ut vann og mat. Etter den

turen ville hun gjøre mer. Hun snakket med familien og lederne sine og bestemte seg for å sette av ett år til hjelpearbeid.

– Jeg var i en heldig situasjon der jeg hadde råd til å ta et år uten inntekt, forteller Linda.

Hun fikk permisjon fra sin daværende jobb som rektor ved Rustad skole, en barneskole i nærheten av Skullerud.

– Men en skole har behov for en stabil ledelse, så jeg valgte heller å si opp.

Linda er en erfaren rektor i Oslo-skolen, og håpet at hun kunne få en ny rektorjobb etter hjelpeåret.

– Jeg krysset fingrene for at jeg kunne få en ny jobb, sier Linda og smiler.

Det fikk hun, som rektor ved ungdomsskolen elevene hennes gikk videre til.

– Det er hyggelig å se elevene igjen her.

Dro inn i Ukraina

Men tilbake til våren 2022. Linda har vært en tur ved den polsk-ukrainske grensa. Nå vet hun at hun har et helt år til å jobbe for flyktningene. Hun er med i organisasjonen Paracrew Humanitarian Aid. De hjelper flyktninger på grensa, men de drar også inn i krigsrammede områder i Ukraina.

– Fra starten i 2022 var jeg med da vi kjørte inn med mat og hygieneartikler til nylig frigjorte områder i Ukraina, sier hun.

Områdene hun har vært i, ligger nær frontlinja. I vinter var hun i Ukrainas nest største by Kharkiv, som jevnlig blir utsatt for luftangrep. Linda er klar over at det hun driver med, kan være farlig.

– Jeg er ikke redd. Hadde jeg vært det, kunne

jeg ikke dratt inn. Men jeg er konsentrert og skjerpa, og jeg har lært at jeg klarer å holde hodet kaldt når det skjer ting.

Hun har hatt mange sterke opplevelser.

– Det er flyalarmer hele tiden, utbomba hus, og vi vet at krigen pågår ikke langt unna oss. Folk vi møter, er fortliva og redde, samtidig som de forsøker å få til en slags hverdag.

I dag er Linda leder for organisasjonen, og hun koordinerer mye av arbeidet med donasjoner og frivillige.

– Vi er en av de få små organisasjonene som fortsatt holder stand og jobber i Ukraina, og vi samarbeider med andre som oss, sier hun.

Linda tjener ingenting på jobben hun gjør, og det gjør heller ingen andre i organisasjonen.

– Dette er en dugnad, sier hun.

Linda Stranden vet ikke hvor mange timer hun har brukt på å hjelpe folk og dyr i Ukraina, men det er mange.

– At vi er der, betyr mye for ukrainerne. Dette er en veldig fin måte å drive hjelpearbeid på. Vi er med fra a til å. Først samler vi inn utstyr eller mat, og så drar vi ned og leverer det. Det gir en veldig god følelse å se at det vi gjør, faktisk hjelper, sier hun.

Heroisk innsats av lærerne i Ukraina

Skullerud-rektoren har besøkt flere skoler i Ukraina, og hun er imponert over lærerne og rektorene i landet.

– De har satt opp skolelokaler i bomberom og T-banestasjoner og startet digital undervisning. De legger ned en heroisk innsats for å holde undervisningen i gang, sier hun.

Når Linda er hjemme og er rektor, er hun

Linda Stranden og en ukrainsk kvinne i en landsby sør for Tsjernobyl i mai 2022.

Sammen med organisasjonen Paracrew besøkte Linda en landsby sørvest for Kyiv i mai 2022.

Linda Stranden på plass i Paracrews lager i den polske grensebyen Medyka, februar 2023.

nøye på å ikke blande sammen rollene.

– Alle på skolen her vet at jeg drar ned til Ukraina og hjelper. De har en del spørsmål, og dem svarer jeg på, sier hun.

Likevel forsøker Linda å holde jobben som rektor og hjelpearbeidet adskilt. Skullerud skole har mottaksklasse med elever og ansatte fra Ukraina, men heller ikke dem snakker hun så mye om krigen med.

– Jeg er forsiktig med det. Ikke fordi jeg ikke

ønsker å snakke om det, men det kan godt hende at det er bra for dem å slippe å snakke om og tenke på krigen hele tiden, sier hun.

Hvor lenge hun skal fortsette med hjelpearbeidet, vet hun ikke, men hun slutter ikke før hun må.

– Så lenge vi får donasjoner, og så lenge folk engasjerer seg, holder vi på, sier hun.

Linda håper krigen i Ukraina snart er over, men det betyr ikke at hennes arbeid er slutt.

– Det er alltid noen som trenger vår hjelp. Vi kunne godt tenkt oss å hjelpe i Gaza, men der kommer vi ikke inn. Kanskje vi kan bidra der senere, sier hun.

Linda er glad for at hun engasjerte seg. Hun mener det er enklere enn mange tror.

– Man må ikke ha spesialkompetanse, det holder å være engasjert og ha lyst til å hjelpe. Det har jeg. Jeg har et hjerte for dem som strever mest.

Fikk PC-forbud i timene – og

– Da vi ikke fikk lov å bruke PC, trodde jeg at jeg ville glemme alt som vi gjennomgikk i timene. Men det har jeg ikke gjort, sier June Skaaheim-Grøna.

Tekst og foto: Kari Oliv Vedvik

I timene til Thor Steinar Grødal får ikke elevene bruke PC-er. Han underviser i historie og filosofi på Foss videregående skole i Oslo.

– Jeg opplever at elevene er mer skjerpet, og at jeg får bedre besvarelser når de ikke har PC-en oppe. Det er vanskelig for lærere å konkurrere med digitale verktøy om elevenes oppmerksomhet. Hvis det ikke er tillatt å bruke pc, er det lettere å få elevene til å følge med, sier Grødal.

For et halvt år siden presenterte det regjeringsoppnevnte Skjermbrukutvalget sin oppsummering av flere studier om bruk av digitale enheter i undervisning. Den viste at elever leser dårligere på skjerm og jobber mer alene på hver sin digitale enhet når de har tilgang til dem. Digitale enheter kan gjøre faget mer interessant, men kan samtidig ha negativ effekt på elevenes konsentrasjon og oppmerksomhet.

Uten PC i timen

Grødal mener det er mulig å trene elevene i å ikke ha digitale hjelpemidler tilgjengelig, selv om flere elever vanligvis bruker PC-en til å notere på.

– Jeg ble skikkelig stresset da vi fikk beskjed om at vi ikke fikk lov å bruke PC. Jeg trodde jeg kom til å glemme alt som vi gjennomgikk i timene, men det har jeg ikke gjort, forteller avgangselev June Skaaheim-Grøna.

– Er det ingen som noterer med penn og papir?

– Noen, men det er ikke vanlig. PowerPoint som læreren viser i klassen, legges ut på skolens plattform.

Fire av elevene som har hatt programfaget Historie og filosofi i ett eller to år, har satt seg ned for å fortelle om hvordan de har opplevd det å måtte legge bort PC-en i Grødals timer.

Thor Thalberg mener at han er mer til stede i disse timene.

– Det er faktisk veldig fint å ha timer der en ikke har digitale hjelpemidler. Vi har en del oppgaver der vi går sammen to og to og diskuterer. Vi snakker mer sammen og er mer sosiale, sier Thalberg.

Men PC-forbud hadde ikke fungert i alle timer, mener Nelli Bjørneboe.

– Det kommer veldig an på læreren om det fungerer å legge bort digitale hjelpemidler, men i disse timene har det vært veldig bra. Jeg tror også fagets innhold egner seg godt. I filosofi er det jo fint å kunne diskutere muntlig, sier Bjørneboe.

– Her må en tørre å snakke, og det er helt greit å si noe feil. Jeg gruet meg litt i starten, men ble fort trygg og synes disse timene har vært lærerike, sier Johs Ree Giæver.

Elevene ønsker at det skal bli mindre skjerm i skolen, men ikke at den kuttes ut helt.

– Hva tenker dere om bruk av kunstig intelligens i skoleoppgaver?

– Jeg synes ikke KI lager gode nok reflekterende tekster, sier Johs.

– Det er ganske mange av dem jeg kjenner som holder seg for gode til å bruke KI som hjelpemiddel. Jeg tror også at lærerne ville ha skjønt at teksten var laget av KI, sier June.

Trene på å legge bort PC

Lærer Grødal ser at det er mulig å trene elevene til å legge bort PC-ene.

– Det er så mye å vinne. Uten PC får elevene med seg mer av det som skjer i klasserommet, og det blir derfor bedre kvalitet på læringen. For meg virker det som elevene blir mer engasjerte og motiverte når oppmerksomheten får

Ingen PC-er i timene til lærer Thor Steinar Grødal.

elsker det

Nelli Bjørneboe (til venstre), June Skaaheim-Grøna, Johs Ree Giæver og Thor Thalberg ser at det kan være nyttig å legge bort digitale hjelpemidler i enkelte timer.

ro og kontinuitet, uten den konstante fristelsen for multitasking på skjermen, sier Grødal.

Den dagen vi er inne i klassen hans, er det siste undervisningstime for samlet klasse før eksamensperioden. Han kjører en quiz med elevene som forsøker å finne svarene som de skal ha lært i løpet av året. Her er det mange hender i været, og forslagene til svar er til tider kreative, men mange vet også å svare på intrikate spørsmål.

– Bør en kutte ut PC på eksamen også?

– Det vil være praktisk meget vanskelig. En kan stenge internett og sikre at de ikke bruker KI eller andre kilder som ikke er tillatt. Hvis

elevene får bruke egen PC, som for eksempel i Akershus og Trøndelag, er dette mye vanskeligere, og fusk desto lettere. Det er ifølge IT-avdelingen vår en offentlig hemmelighet at fuskemulighetene på offentlig skriftlig eksamen dessverre varierer sterkt fra fylke til fylke.

– Er det en idé å gjennomføre muntlige prøver for å sikre at de ikke har tilgang til hjelpemidler som ikke er tillatt?

– Det er meget tidkrevende å skulle spørre ut så mange elever, så det vil være kjempevanskelig.

– Det er mulig å gjennomføre skriftlige prøver uten internett eller tilgang til noen digitale

hjelpemidler, sier Grødal.

– IT-avdelingen på Foss har hjulpet meg med dette via egne eksamensbrukere, og det har fungert meget bra. Dette er blitt ekstra relevant nå etter ChatGPT. Mitt generelle inntrykk er at utdanningsetater og skoleiere har vært både naive og uinteresserte når det gjelder hvordan elev-skjermene faktisk fungerer i et klasserom.

– Med den nye kunnskapsministeren, Kari Nessa Nordtun, er dette heldigvis i ferd med å snu. Det er på høy tid, sier historie- og filosofilærer Thor Steinar Grødal.

Ble truet på livet da han skulle

– Vi var så stolte da vi fikk gå i toget, men i dag ser jeg jo at vi ikke er ferdige med å jobbe med dette her, sier Joe Ekker i podkasten «Bombetrusselen mot Sagene skole». I år var han tilbake i 17.-mai toget.

Tekst: Sonja Holterman Foto: Maja Ljungberg Bjaaland

I 1983 gikk Joe Ekker (49) i det samme barne-toget, den gangen som førsteklassing med korpsuniform.

– Jeg husker at det var en veldig sånn sterk følelse av at vi fikk det til, forteller Joe Ekker i podkasten «Bombetrusselen mot Sagene skole». Den handler om det som skjedde før og under 17.-maifeiringen i Oslo i 1983. Dette året skulle Sagene skole gå først i toget, men elevene fikk plutselig beskjed om at de ikke kunne få gå.

Årsaken var at Nasjonalt Folkeparti truet med å bombe Joe og de andre elevene på skolen. Den ytterliggående organisasjonen hadde en nazistisk ideologi og ville ikke at barn av innvandrere skulle gå i 17.-maitoget. Etter at elever og lærere hadde kjempet mot både politiet og ledelsen for skoleetaten i Oslo, fikk de likevel gå i toget.

Tokulturell klasse

Joe gikk i en spesiell klasse på barneskolen. Den ble kalt «tokulturell» og hadde dobbelt sett med lærere som underviste på to ulike morsmål; norsk og urdu. Joe hadde norsk som morsmål, mens Attia Mehmood hadde urdu. Attia sitter i dag i Oslo bystyre for SV. I

podkasten forteller hun at det politiske engasjementet hennes startet på Sagene skole den våren.

– Ja, det tror jeg faktisk. Fordi det var så sterkt, og det var så synlig. Det satte nok et veldig, veldig sterkt preg, sier hun i podkasten.

Attia var åtte år og gikk i klasse med Joe. Foreldrene hennes kom fra Pakistan til Norge før hun ble født, og hun snakket flytende norsk. Likevel skulle hun ha urdu som morsmål på skolen.

– Jeg hadde jo eldre søsken og foreldre som var opptatt av at jeg skulle snakke norsk, så etter hvert ble jeg flyttet over i gruppa som hadde norsk som morsmål, forteller hun.

Attia bodde i en kommunal leilighet på Grünerløkka, og hun stortrivedes.

– Alle var snille med hverandre i blokka. Moren min lagde middager til noen av de eldre som bodde der, og jeg ble sendt opp og ned i etasjene med mat, sier hun.

Truslene mot skolen ble et vendepunkt for henne. Før det visste hun ikke hva rasisme var.

Hadde aldri hørt om rasisme før

– Jeg hadde ikke hørt om nynazismen. Da jeg som åtteåring hørte ordet rasisme, måtte jeg

Joe gikk i 17.-maitoget for Sagene skole i år igjen. I podkasten «Bombetrusselen mot Sagene skole» forteller han om hvordan det var å være førsteklassing da skolen ble truet.

NY PODKAST

Podkasten finner du her:

utdanningsnytt.no/podkast

UTDANNINGSNYTT

gå i barnetoget første gang

Attia gikk i første klasse på Sagene skole da skolen mottok bombetrussel før 17.-maitoget.

slå det opp i leksikon, sier hun.

Det hun leste og lærte, sjokkerte henne.

– Det var meg de var ute etter. Truslene var jo rettet mot barn som oss. Det gjorde jo at jeg forsto at ikke alle liker meg, sier hun.

– Det formet meg og min kunnskap om at det finnes krefter i samfunnet som ikke vil ha oss her. Den ble veldig tydelig. Det setter seg i et barn, sier Attia.

Både Attia og Joe forteller at det første året på barneskolen har preget resten av livet deres.

– Jeg ble opptatt av å finne ut hvorfor. Hvorfor er det sånn? Hvorfor er det så vanskelig å godta hvem vi er, sier Attia.

Joe mener at han skjønnte at kampen mot rasisme ikke var vunnet, selv om han fikk gå i toget i 1983.

– Vi var så stolte da vi fikk gå i toget, men

med mine briller i dag, ser jeg jo at vi ikke er ferdige med å jobbe med dette her, sier Joe.

Kjemper for rettighetene

Joe Ekker har laget en utstilling om hendelsene i 1983, og den står nå på Sagene skole. I tillegg har han utarbeidet et undervisningsopplegg som kan brukes av lærere.

– Jeg tror nok at i klassen vår visste vi at kampen mot rasisme ikke var ferdig selv om vi fikk gå i barnetoget den gangen. Disse truslene gjorde at vi skjønnte at det var kontroversielt at folk som hadde bakgrunn fra forskjellige land skulle gå sammen, sier Joe.

– Etter drapstruslene vi fikk på Sagene skole, har resten av livet mitt også vært viet til nettopp denne kampen. Og til å kjempe for at menneskelig mangfold verdsettes og brukes, sier Joe.

Også Attia kjemper sin kamp.

– Jeg tror det har gjort at jeg har blitt mer opprørsk i sånne saker. Jeg skal kjempe for rettighetene og for et mangfoldig samfunn for at generasjoner etter, spesielt unge som vokser opp i dag, skal slippe den belastningen det medfører med utenforskap på grunn av intoleranse og rasisme.

FORSLAG TIL FORDELING AV FAG- OG TIMER PÅ 1. TRINN

18 undervisningstimer i uka, 9 av timene brukes til frilek og utedag.

KRLE: 57 årstimer = 57 årstimer til frilek og utedag

Norsk: 228 årstimer = 38 årstimer til frilek og utedag

Matematikk: 114 årstimer = 19 årstimer til frilek og utedag

Naturfag: 38 årstimer = 38 årstimer til frilek og utedag

Engelsk: 19 årstimer = 0 årstimer til frilek og utedag

Samfunnsfag: 38 årstimer = 38 årstimer til frilek og utedag

Kunst- og h.verk: 57 årstimer = 38 årstimer til frilek og utedag

Musikk: 19 årstimer = 0 årstimer til frilek og utedag

Kroppsøving: 114 årstimer = 114 årstimer til frilek og utedag

Setter av halve timeplanen til frilek

Fra høsten skal førsteklassinger i Tønsberg få leke mer.

Tekst: Kaja Mejlbo

– Vi tror at for lite lek kan være noe av forklaringen på utrygge klassemiljøer og økende skolefravær, sier psykologspesialist Tina Nordbotten Olsen ved pedagogisk-psykologisk tjeneste i Tønsberg kommune.

– Mange opplever skolen som et nederlag. Forskning har vist at 20–30 prosent av elevene i skolen strever, og det er for mange. Da må vi enten gi 30 prosent av elevene spesialundervisning, eller være villige til å endre skolen, sier hun.

Lærer av lek

Siden januar i år har en gruppe i kommunen jobbet med prosjektet «Lekende lett skolestart». Fire skoler deltar: Byskogen kombinerte skole, Eik skole, Husvik skole og Kirkevoll skole.

Olsen, som er både initiativtaker og prosjektleder, fikk ideen en høstkveld i fjor. Kommunen var avventende – helt til evalueringen av seksårsreformen kom. Den viste at frileken hadde måttet vike for læringsstyrte aktiviteter, men at seksåringer trenger lek for å lære.

– Det ble et godt startskudd for prosjektet, sier Olsen.

I arbeidet har hun hatt med seg både lærere og barnehagelærere. De har blant annet besøkt en barnehage for å hente inspirasjon til lekemiljø og lære om hvilken rolle de voksne har i barnas lek.

– Det har vært utrolig nyttig å ha med folk

fra barnehage i arbeidet, sier Olsen.

Lærerne som er med, sier at de gleder seg til å ta fatt på en ny skolehverdag, forteller Olsen.

– En del av dem har sagt til meg at de vet jo egentlig dette, at de yngste lærer best gjennom lek, men de har ikke følt at de har kunnet jobbe på denne måten før. Noen sier også at de må øve seg på å slippe taket. Det tror jeg er veldig riktig.

I arbeidet har de blant annet hentet inspirasjon fra Mosby skole i Kristiansand, som Utdanningsnytt har skrevet om tidligere. Der starter elevene på første til femte trinn hver dag med frilek. Målet i Tønsberg er at halvparten av førsteklassingenes dag skal bestå av nettopp det. Av elevenes 18 skoletimer i uka skal ni settes av til uteskole og barnestyrt lek.

Mange voksne i skolen er gode til å organisere felles aktiviteter for barna og kaller det ofte lek. Selv om kommunen gjerne vil ha mer av dette også, er det leken der ungene selv bestemmer de vil løfte frem.

– Hvis vi legger til rette for lek, kan vi isteden bygge relasjoner rundt noe som er positivt og lystbetont. Lek og vennskap er de to tingene barn setter høyest når de er seks år, sier Olsen.

Har en drøm

Olsen understreker at læring fortsatt skal være i fokus, men i rammeverket som er utarbeidet, står det at det faglige presset har vært stort på selv de yngste. Prosjektgruppa peker blant annet på dette med at førsteklassingene skal lære seg to bokstaver i uka. Deres anbefaling til lærerne er derimot at de legger mer vekt på bokstavutforskning enn bokstavlæring.

– Vi vil ikke legge sterke føringer på hvordan lærerne skal jobbe i timene som er satt av

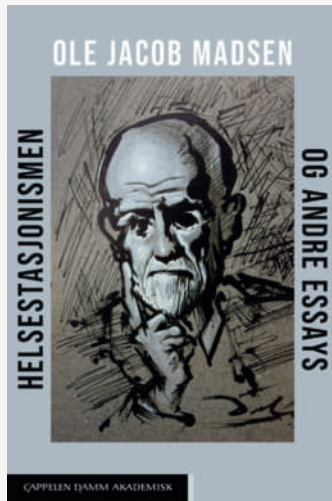
Psykologspesialist Tina Nordbotten Olsen (til høyre), her sammen med rektor Bente Thuen Alfheim ved Husvik skole.

til fag. Min drøm handler også om en lekende tilnærming til opplæring. Vi bør bruke barnas naturlige nysgjerrighet i større grad og la dem utforske mer på egne premisser, mener hun.

– Rammeverket legger opp til at halvparten av timene i første klasse skal settes av til frilek og uteskole. I de resterende timene med undervisning anbefales det en lekende tilnærming til opplæringen. Det vil si voksenstyrte, lekbaserte aktiviteter med et læringsmål. Skolen kan tilby masse læring, og ved bruk av lekbaserte læringsaktiviteter vil det være enklere å sikre mestring for flere. I tillegg gir det gode muligheter for å tilpasse opplæringen til de som trenger utfordringer. Målet med rammeverket er å trygge lærerne på at de kan sette av god tid til lek, samtidig som læreplanen følges.

Tina Nordbotten Olsen håper at prosjektet innføres høyere opp på trinnene etter hvert.

– Gjerne i ungdomsskolen også. Jeg har allerede vært i kontakt med et par ungdomsskoler som er veldig interessert.

Helsestasjonismen og andre essays
Av Ole Jacob Madsen

Cappelen Damm Akademisk
215 sider

En inspirasjon til kritisk tenkning

«Enhver analyse av den enkeltes livsførsel må alltid ses i overensstemmelse med samtidens økonomiske, politiske og historiske strukturer», sier forfatteren. Hans essays er en maktkritisk motkraft.

Anmelder: Ingeborg Tvetter Thoresen, tidligere rektor og førstelektor ved Høgskolen i Vestfold

Madsen er psykolog og filosof. Han plasserer seg selv som en som «interesserer seg for samfunnsutviklingen og politiske ideologier på den ene siden og subjektets utfordringer på den andre siden.» Han er opplært i sosialfilosofien, fra G.W. Hegel til Zygmunt Bauman, og i en kritisk samfunnspsykologisk tradisjon (s. 152). Skole og barnehage befinner seg nettopp i dette spenningsfeltet. Derfor er boka en gullgrube for lærere, samt skole- og barnehageeiere.

Forfatteren har i en årrekke vært bidragsyter med aktuelle og perspektivrike essays i aviser og tidsskrifter. 44 av disse presenteres i boka. De vil dermed kunne nå ut til flere. Han har valgt å ordne dem under følgende stikkord: Psykologi, Selvhjelp, Mannen, Ideologi, Klima, Barn og ungdom og Teknologi. Leseren finner imidlertid at hans temaer krysser stikkordenes grenser.

Forfatterens Introduksjon er også et essay.

Undertittelen, Diagnose publikasjonsdiaré, en karakteristikk han selv har fått, blir en begrunnelse for at forskere, tross tellekantenes begrensede motivasjon i academia, deltar i samfunnsdebatten med innsikt fra sin fagbakgrunn.

Essayene som spenner over et par tiår, er allikevel dagsaktuelle. For da jeg den 19. mars i år fulgte «Debatten» i NRK om de problemer som meldes at barn og unge har og om åpenhetens betydning og konsekvenser, slo jeg opp i Madsen bok på essayet fra 2017: «Hvordan har dere det egentlig?» Som man spør, får man svar. Der beskriver og drøfter han utfordringene bedre enn i «Debatten».

Psykologi er første del i boka. Med spørsmålet «Hvorfor trenger vi psykologien?» tar han for seg overordnede spørsmål om psykologiens plass der vi har 10 000 psykologer, og en halv million mennesker hvert år søker hjelp for sine plager, ifølge

Lærerrollen i endring. Digitale transformasjoner i studentaktiv undervisning, danning og utdanning.

Av Cathrine Edelhard Tømte, Anne Lien, Irene Trysnes og Martin Smith-Gahrnes (red.)

Fagbokforlaget
252 sider

Viktige refleksjoner om digitale v

Digital utvikling i skulen og korleis det påverkar læraren si undervisning og yrkesrolle står sentralt i ein ny antologi.

Meldar: Kirsten Flaten, dosent ved Høgskulen på Vestlandet

Boka er ein antologi med bidrag frå 15 forfattarar ved Universitetet i Agder, som har gjennomført prosjektet Studentaktiv læring i lærerutdanningen (STALU). Digitalisering er den raude tråden i teksten, der temaa er dekkja på ein breispektra måte.

At digitale hjelpemiddel som læringsressurs har entra klasserommet og ført til endringar i kva lærar skal ha av kunnskap, er gamalt nytt. Når det vert påpeikt at digitalisering kan føre til at heile verda vert del av klasserommet, opnar det seg uante mogelegheiter, eksemplifisert ved bruk av

nettplattformer. Det å kunne undervise når elevar og lærar ikkje er saman fysisk, gir ei ny mogelegheit for ein-til-ein-undervisning.

Framtida fordrar at elevane får høve til å utvikle både forståing for nyttige bruksområde med digitale ressursar, og at dei vert medvetne kva digitalisering av samfunnet kan medføre, som til dømes overvaking og registrering av databruk.

Å danne digitale borgarar for framtidens utfordringar er krevjande; vi kan ikkje føreseie kva utviklinga vil føre til. Her er forslag om å nytte elevar med interesse for programmering inn i

Madsen. Begrepet «helsestasjonismen» bruker han i et fornøyeleg essay med et tankevekkende budskap om «institusjonalisert helsisme». Spissformuleringene florerer, som tittelen Bulldoserbegrepet «medikalisering».

Det spenstige hos Madsen er imidlertid analysene, med referanser, som følger appetittvekkende titler. Han vier selvhjelpslitteraturen oppmerksomhet. I «Opium for folk flest», med referanse til Marx, spør han «er den vitenskap, ideologi eller religion?» Med utgangspunkt i TV-serier drøftes utfordringer for mannen. Sosiale medier med podkaster og TikTok får visitter, analyseres og settes i en større sammenheng, slik han også gjør med flommen av foreldrekurs, oppblomstringen av ADHD-diagnostiseringen eller i essay om skolen som koloniserer barns livsverden. Også Livsmestring i skolens læreplan tar han fatt i. Temaet skal inn i alle skolens fag som et sesam i problemløsning.

En begrenset omtale kan ikke yte bokas mangfold rettferdighet. Men den kan anbefale Madsen som en inspirasjon til kritisk tenkning, som jo er et mål for både skole og academia, spesielt når det savnes hos oppdragsgiverne.

Verktøy i skulen

undervisninga, då desse oftast kan meir enn lærar om dette. Det vert antyda at eit rammeverk for profesjonsfagleg digital kompetanse er vegen å gå for å sikre god og funksjonell digital bruk i klasserommet. Å etablere etikk og verdigrunnlag kan gjere forstålege rammer for det digitale fagfeltet og plassere dei i eit samfunnsmessig perspektiv.

Det er behov for bøker som får lesaren til å reflektere over bruken av digitale verktøy, og som viser at det kan styrke og utvide undervisninga. Boka har ein intensjon om å vise fram mogelegheitene som ligg i digitale ressursar, og ho kan opne for å sjå nye bruksområde inn i undervisning.

Dette er ei nyttig bok for Skule-Noreg, både for dei som er der no og for dei som skal inn i den verda.

MINE FAVORITTER

Jomsviking

Av Bjørn Andreas Bull-Hansen (2017-)
romanserie

Vikingsliv

Historisk romanserie som følger livet til Torstein Tormodson. En spennende fortelling som tar deg tilbake til tiden rundt år 1000. I bøkene får vi leve oss inn i kjente slag og møte berømte vikingkonger. En romanserie som bare må leses om du er interessert i norsk vikinghistorie.

198 land

Av Einar Tørnquist (2019-)
podkast

Smakebiter av hele verden

Einar Tørnquist tar for seg alle verdens land i denne podkastserien. Tørnquist blander humor og kunnskap for å formidle fun facts, historie og geografi på en underholdende måte. En perfekt måte for å lære nyttig (og unyttig) quiz-kunnskap!

«My Life in Red and White»

Av Arsène Wenger (2020)
selvbiografi

Et trenerliv

Wengers selvbiografi som ser tilbake på hans egen oppvekst, spiller- og managerkarriere. Dette er historien om den ukjente manageren som tok over en storklubb og forandret engelsk fotball for alltid.

Jan Ola Tennøy Ellingvåg

lærer ved Spjelkavik barneskole i Ålesund

MASKINLÆRING

Død over læring

Debattinnlegg kan ha en lengde på opptil 7000 tegn (inkludert mellomrom).

Husk tittel og ingress.

Tips: Både tittel og ingress bør være konkrete og gi uttrykk for en mening.

Oppgi navn og telefonnummer når du sender inn innlegg. Legg gjerne ved et digitalt portrett (minimum 0,5 MB), med navn på den som har tatt bildet.

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og kutte i bidragene.

Vi frykter konsekvensene kunstig intelligens (KI) har for skriveprosess som undervisningsmetode.

På Skrivesenteret ved Porsgrunn videregående skole kan elevene bestille timer og få veiledning av både elever og lærere. Elevene booker oftest timer når de er midt i skriveprosessen. I år er det markant færre elever som booker timer.

Har skriveprosessen blitt erstattet med kortere skriveøkter, eller kunnskapsprøver med penn og papir, fordi vi lærere er redde for juks? Har vi lærere endret praksis vekk fra skriveprosessen, grunnet frykt for at elevene ikke skriver tekstene selv? Vi på Skrivesenteret er redde for at kunstig intelligens (KI) skaper et kontrollbehov som går hardt utover elevenes læring.

Den amerikanske lingvisten Naomi Baron stiller spørsmål ved om det egentlig er så farlig om KI skriver tekstene for oss (Baron, 2023). Svaret er tydelig: Å skrive og lese muliggjør utvikling av tankene våre. Skriveprosessen hjelper oss til å finne ut hva vi mener om noe – det er veien til produktet som muliggjør kunnskapsutviklingen. For å motivere og engasjere elever i skrivearbeidet og tekstproduksjonen de møter i høyere utdanning, er å finne sin egen skrivestemme viktig (Engebretsen, 2021). I tillegg blir fagstoff og kunnskap bedre prosessert gjennom en skriveprosess enn i en kunnskapstest. Vi lærer mens vi skriver og ifølge Vygotsky; gjennom aktiv deltakelse. Vi kan derfor ikke droppe skriveprosessen i frykt for at elevene skal bruke KI på feil måte.

I henhold til Opplæringsloven er et av skolens viktigste mandat å fremme yringsfrihet og demokrati. Utdanningsdirektoratet påpeker i sine ni råd om bruk av KI i skolen at demokrati og yringsfrihet er under press i møte med KI (Utdanningsdirektoratet, 2024). Skolens samfunnsoppdrag er at vi skal utvikle kompetente skrivere som kan delta i samfunnsdebatten med sin kunnskap, sine holdninger og kunne argumentere selvstendig for disse. Det er vanskeligere for elevene å gjøre dette i kortere skriveøkter på skolen eller i tradisjonelle prøver skrevet for hånd.

Vil vi ikke da gi elevene som jukser en for-

del? Karakterer er den valutaen elever benytter for å komme inn på den utdanningen de ønsker. Derfor er det selvsagt viktig at vi legger opp til vurderingssituasjoner som ikke gir elever som bruker chatbot en fordel. Likevel vil en tilbake-til-penn-og-papir-metodikk gå hardt utover elevenes mulighet til å skrive tenke, skrive lære og å finne sin egen skrivestemme. Dersom vi tar læringen ut av vurderingspraksisen på denne måten, kan vi like godt skrinlegge prinsippet om vurdering for læring.

Eleven som tidligere har brukt oversettelsesprogrammer, funnet tekster på Studienett.no, betalt en annen for å skrive for seg, og nå tatt i bruk ChatGPT, kan ikke få styre lærerens metodevalg og vurderingsmåter. Ifølge Vurderingsforskriften skal elevene vurderes på ulike måter og underveisvurdering, og respons i skriveprosessen er svært viktig for elevenes utviklingsvilje. Poenget er ikke at vi skal droppe mer kontrollerte former for vurdering. Vi skal fortsatt ha tentamen, eksamen og fagsamtaler uten tilgang til internett. Poenget er

**Meningene
dine er viktige
for oss!**

Send ditt bidrag til:
debatt@utdanningsnytt.no

Elevene må lære at det ikke går an å trene til en maraton ved å ligge på sofaen, skriver innsenderne.

Ill.foto: Thinkstock, Freemages.com

at å skrive i prosess fortsatt må være en del av de varierte vurderingsmetodene vi bruker.

Samtidig må vi bevisstgjøre elevene om at de ikke kan gi bort all makta til en skriverobot. De må ikke havne i situasjonen til eleven fra videregående trinn 3 som i våres kom gråtende inn på Skrivesenteret og bekjente sin frykt for at hen ikke lenger var i stand til å skrive en tekst uten ChatGPT. Chatboter er for elever som godteskåla for et barn uten voksne til stede. Utrolig vanskelig å motstå. Frislipp av teknologien i Skole-Norge har utviklet seg til en hjemme-alene-fest. I det minste må læreren få være den voksne i klasserommet. Elevene må lære at det ikke går an å trene til en maraton ved å ligge på sofaen. De må yte for å nyte. Det finnes ingen snarvei til læring, og skriving er en viktig del av denne læringsprosessen. Elevene må utrustes med verktøyene for å tilegne seg kunnskapen og anvende den.

Vi venter på tydeligere reguleringer av teknologien.

Vi venter på bedre opplæring.

Mens vi venter må vi ta sjansen på å få inn noen tekster av Chatboter, for konsekvensen er fatal hvis elevene ikke lenger får skrive i prosess. I demokratiets navn kan vi ikke gi makten til KI.

Tale Birkeland Engebretsen og Marianne Siksjø Brevig

Skrivesenteret
Porsgrunn videregående skole

REFERANSER:

Baron, N. (2023): Who Wrote This. Redwood City: Stanford University Press.

Engebretsen, T. B. (2021): Fagfornyelsen og den videregående skriveopplæringa. Kreativ skriving og sakprosa - hvordan finne din skrivestemme? Norsk læreren, 37-45.

Utdanningsdirektoratet (2024, sist endret 29.2.2024): Teknologi endrer skolen – sammen må vi bestemme hvordan. Råd om kunstig intelligens i skolen.

ÅRSMØTERESOLUSJON

Ikke glem adjunktene!

Utdanning skal lønne seg, dette er vi selvsagt enig i. Det vi imidlertid opplever i skolen i dag er at nyutdannede lektorer kommer inn med en startlønn som overstiger mange erfarne adjunkter med flere års ansiennitet. De som blir ansatt nå, vil også få med seg all ansiennitet fra tidligere arbeid, og hopper dermed opp noen ekstra steg på lønnsstigen. Vi heier på unge nyutdannede lektorer, og ønsker dem velkommen inn i arbeidslivet. Vi trenger dem så sårt, og vi er bekymret for de lave søkertallene til lærerutdanninga, men adjunkter og adjunkter med tilleggsutdanning er redd de blir glemt i tariffoppgjørene. Det er de med lengst erfaring som veileder de nyutdannede som kommer inn i klasserommet. Det er fremdeles slik at adjunkter med eller uten tilleggsutdanning er bærebjelken i den norske skolen. Det er de som har bredde i utdanningen og kan undervise i flere fag.

Utdanningsforbundet må jobbe for at lønnsgapet mellom adjunkter og lektorer ikke øker mer. Skole-Norge trenger både bredde og dybdekompetanse, og dette må gjenspeile seg i lønnskravene våre.

Utdanningsforbundet Melhus

YTRINGSFRIDOM

Vi må styrkje lærarane sin ytringsfridom

Skuleleiinga, samfunnet og fellesskapet må gjere meir for at det skal vere trygt for lærarar å ytre seg i skuledebatten.

Karoline Kvalheim Myre
grunnskulelærer-
student
Høgskulen på
Vestlandet

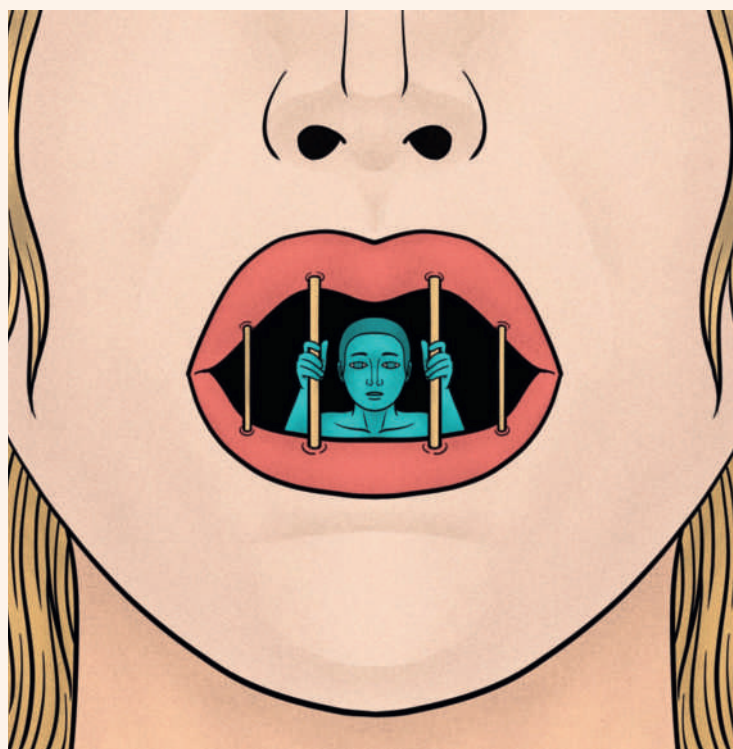
Eg synest det er viktig at lærarar kan ytre seg om korleis undervisninga kan bli betre, og korleis skulen kan styrast betre. Som lærarstudent har eg undra mykje over kvifor ikkje fleire lærarar ytrar seg i debattar som omhandlar utfordringar i skulen. Nokre lærarar uttalar seg, men ein ser ofte at det er dei same namna som går att. Kvifor er det slik?

Ytringsfridom er eit viktig prinsipp i det norske samfunnet. Det er ein grunnleggjande menneskerettigheit som er nedfelt i Grunnlova. Likevel tør svært få lærarar å ytre seg, spesielt når det gjeld kritikkverdige forhold og utfordringar i skulen. I ei undersøking gjort av Norsk Lektorlag¹⁾ i 2011 kom det fram at berre 13,6 prosent er einige i at dei fritt kan uttale seg til journalistar om korleis dei vurderer forhold ved sin skule. Dette synest eg er urovekkjande få og noko vi bør prøve å endre.

Det at vi berre høyrer nokre få stemmer i skuledebatten, kan føre til at debatten blir mindre nyansert, og sentrale synspunkt bleiknar. Sidan det er lærarane som kjenner skulekvardagen best, er det ikkje då viktig at dei òg har ei stemme i debatten? Eg tenkjer at lærarane har størst innsikt i kva som fungerer og ikkje fungerer i skulen og klasserommet. Det er dei som ser og står overfor utfordringane i skulen og er difor ei viktig stemme som må lyttast til i debatten, men det er då viktig at det òg er trygt for dei å ytre seg.

I dag kvir mange seg for å uttale seg i frykt for negative konsekvensar. Vi såg jo korleis det gjekk for nokre år sidan då Simon Malkenes²⁾ fortalde om ein uroleg skuletime på Dagsnytt 18. Det førte til at leiinga i Oslo-skulen kalla han illojal, og det blei ein stor debatt om lærarar sin rett til å uttrykke seg kritisk om forhold på arbeidsplassen. Det skal ikkje vere slik at ytringsfridomen blir knebla ved negative konsekvensar og sanksjonar på arbeidsplassen.

I tillegg er den kulturen eller ukulturen i kommentarfelta i dag utfordrande. Det har blitt slik at ein nesten må forvente hets og trugslar på nett

Illustrasjon: Cddzo, Pixabay.com

Svært få lærarar tør å ytre seg, spesielt når det gjeld kritikkverdige forhold og utfordringar i skulen.

om ein uttalar seg om noko. I dagens samfunn har dei fleste ei meining om det meste, og terskelen er høg når det gjeld å vere ueinige. Dette er i utgangspunktet bra, men når det resulterer i stygge usaklege kommentarar, meiner eg at det går over streken. Mange vel å ikkje ytre seg nettopp grunna dette. Ein ynskjer ikkje drapstrugslar og personangrep fordi ein ytrar ei meining om ei viktig sak.

Vi må altså gjere meir for at det skal vere trygt for lærarar å ytre seg i skuledebatten. Dette gjeld ikkje berre for leiinga ved skulen, men òg vi som samfunn og fellesskap. Det er lærarane som opplev og har innsikt i skulen, og dei har difor ei viktig stemme som bør verdsetjast og lyttast til. Dette ynskjer eg både for mi eiga framtid som lærar,

ÅRSMØTERESOLUSJON

Lønn for mastergrad i barnehage

men òg med tanke på elevane si framtid. Vi vil vel alle det same: Skape ein best mogleg skule for barna og gi dei ei god framtid? Kvifor skal vi ikkje lytte til og stole på dei som brukar store delar av dagen med barna?

FOTNOTER

1) Lektorlaget (2011): Ytringsfrihet i skolen – rom for forbedring. Norsk lektorlag, 26.05.2011.

2) Marianne Ruud (2020): To år er gått siden Malkenes fortalte om en urolig skoletime i Dagsnytt 18: Nå kommer endringene i Oslo-skolen. Utdanningsnytt, 05.03.2020.

Èn av tre barnehagelærere med mastergrad får ikke lønn etter utdanning. Slik er det dessverre også i Melhus. Ved utlysning av ledige barnehagelærerstillinger konkurrerer vi med flere av våre nabokommuner, og i enkelte av disse kommunene får en barnehagelærer med master lønn for utdanning sin. Dette gjør Melhus kommune til en mindre attraktiv kommune å jobbe i, om en arbeidstaker har fått flere jobbtilbud.

En undersøkelse gjort av forskere ved Oslo Met - Storbyuniversitetet viser at én av fire barnehager har ansatte med masterkompetanse. Flere ekspertutvalg som er satt sammen de siste årene uttaler at det er et mål at flere barnehageansatte skal ha

mastergrad. Undersøkelser viser også at barnehagelærere med master er tryggere i jobben sin, de tør å argumentere mer, og de er mer opptatt av nærheten til barna.

Masterkompetanse i barnehage gjør at det blir bedre kvalitet i barnehagen, men nettopp det at det i flere kommuner ikke gir lønnsmessig uttelling å ta en mastergrad, gjør at barnehagelærere velger det bort.

Utdanningsforbundet Melhus krever at barnehagelærere med masterkompetanse skal ansettes som barnehagelektor og lønnes etter utdanning.

Utdanningsforbundet Melhus

– Ny spenningsroman som bør bli lagt merke til.

Oddvar Isene, redaktør av Floraminne

– Den skjønnlitterære verdenen kan også være en døråpner til kunnskap, undring og holdninger.

Kathrine Kvåle Haatvedt, ordfører i Tinn

ERLING ROLAND

INNENFOR
- Rjukan og Berlin

UTE NÅ!

KOLOFON

Europa mørkner, og unge Magne fra Rjukan involveres i skjult motstand, i tilfelle krig.

I 1935 reiser Magne til Berlin, hvor han utmerker seg som psykologistudent og snart blir professorenes yndling. Ryktene om den lovende studenten med nordisk blod og arisk fremtoning når også Berlins innerste politiske krets, og en dag overraskes han med et smigrende og forlokkende tilbud.

Magne trekkes mellom smaken av heder og ære på den ene siden og moral, lojalitet og gryende følelser for en ung kvinne på den andre.

LÆRERHVERDAGEN

Politikere må lytte til lærere og forskere

Stadig nye reformer, nedskjæringer, teste- og tidspress, elevfravær, skjermavhengighet, mobbing, individualisme og lærerflukt: Mye er galt med norsk skole.

**Kronikk av
Gry Falch-Olsen**

rådgiver,
Elevtjenesten
Aust-Lofoten
videregående
skole, Svolvær

Illustrasjon
Tone Lileng

2024 blir mitt siste år i skoleverket, etter å ha hatt skole som hovedjobb i 40 år. Som nyutdannet jobbet jeg i grunnskolen, for så å lande i videregående skole, der jeg har vært faglærer, kontaktlærer, rådgiver og leder i elev- og lærlingetjenesten. I tillegg har jeg hatt oppgaver som seksjonsleder, verneombud og tillitsvalgt for Utdanningsforbundet og Lektorlaget.

Jeg har elsket jobben min. Det er en gave å jobbe med ungdom, lede en klasse, formidle et fag, diskutere litteratur med unge, se og hjelpe dem, ha engasjerte kollegaer, bli kjent med foresatte og alltid måtte fornye seg. Nå er det imidlertid nok. Ikke for at jeg føler meg utdatert i de unges verden. Tvert imot; erfaring gir større trygghet i en utfordrende skolehverdag. Det er heller summen av alle nye utfordringer som får meg og mange med meg til å ville noe annet, dét både politikere, forskere, skolefolk, foresatte og elevene stadig diskuterer.

Det politiske nivå

Norsk skole er fundamentert på prinsippet om en ofentlig skole for alle: enhetsskolen. Et sted der alle møter det samme, uavhengig av etnisitet, religion, geograf, demografi eller hjemmeforhold. Et sted der vi kan utvikle oss på samme premisser. Et prinsipp vi bør være stolte av å fastholde for enhver pris.

Likevel går hver ny regjering inn i jobben, med liv og lyst, for å sette spor etter seg. Ofte med egne politiske idealer og skoleerfaringer som drivkraft for endring. Den ene reformen avløser den andre, Reform 94, Reform 97, Kunnskapsløftet 2006 og 2020, revisjonen Fagfornyelsen, stortingsmeldingen Fullføringsreformen 2021, med over hundre tiltak for videregående opplæring... Vi som jobber på grunnplanet føler oss sjelden hørt, eller som premissleverandør for endringene.

Kommune- og fylkesøkonomien er dessuten preget av stadige nedskjæringer, noe som gir mindre handlingsrom. Voksnettheten i klasserommet minker, mens summen av utfordringer krever flere hender og hoder til å se elevenes faglige, sosiale og psykologiske behov.

For å bøte på dette kommer det fra overordnet nivå i løpet av skoleåret muligheter til å søke på midler; til økt gjennomføring, sosiale tiltak, helsefremmende skole,

bedre psykisk helse, til å motvirke utenforskap, fullføringsmidler, inkluderende russtid, med mer. Rekker man tidsfristen, får man gjerne noen kroner, men disse kan sjelden benyttes, da alle ansatte midt i skoleåret har fulle timeplaner.

Tid til lek og undring

I 1997 ble seksårsskolen innført, med løfter om en myk tilnærming til læring gjennom lek og undring. Rapporter fra grunnskolen viser det motsatte. Mange lærere opplever press om leseopplæring og kartlegginger. Leken er satt til side for læring og målbare resultater. Både hjerneforskere og barnepsykiatere er enige om at tar du leken fra barna, kan det virke negativt på motivasjon, læring og evnen til å takle motstand senere i livet.

I skolen møter vi stadig flere elever, helt ned i seksårsalderen, med ufrivillig skolefravær. Elevene får dermed ødelagt mange av sine beste år fordi de ikke takler systemet. På landsbasis står mellom 11 og 15 prosent av ungdom i aldersgruppen 16-25 år utenfor eller uten videregående opplæring. Samtidig vet vi at utdanning er nøkkelen for å lykkes senere i livet. Jeg er ikke i tvil om at innføringen av seksårsskolen, tilnærmet obligatorisk 13-årig skoleløp, stadig nye testregimer og målkrav er noe av årsaken.

Hvor er det blitt av de praktiske og estetiske fagene?

De praktiske og estetiske fagene er reformert bort. Valgfagene der du kunne ta båtførerprøven, spikke ei fjøl, synge av hele ditt hjerte, forsvinne inn i et fargemylde på et staffeli eller dagdrømme i strikketøy, er borte.

Det er ikke rom for de små luftepausene, fra kompliserte matematikkstykker med masse tekst, krav om å kunne sammenligne, reflektere, analysere og vurdere om det er samfunnsfag, norsk eller naturfag. Fagpresset i alle fag er større, og faglærerne stresser med å komme gjennom kompetansekravene til neste eksamen, nasjonale eller internasjonale prøver.

I videregående er tilbudet blitt smalere, de kreative praktiske programområdene blir færre, teorien tar mer plass i tidligere praktiske studievalg. På studiespesiali-

KNNSKAPSLIST

Reform 94

RE

2015

serende videregående trinn 1, har elevene åtte ulike fag å forholde seg til i sin 30 timers lange skoleuke – norsk, geografi, matematikk, naturfag, samfunnsfag, fremmedspråk, engelsk og hele to timer kroppsøving.

Digitalisering av skolen

De siste årene har skolen blitt heldigitalisert. Seks-åringer får i sitt første møte med skolen utdelt eget nettbrett. Læreverk er digitale og elevene tilbringer skoledagen på PC, i tillegg til fritida på sosiale medier. På PC-en er læreboka, her skal tekster produseres, kildekritiske søk gjøres, samtidig som hele deres sosiale liv er tilgjengelig. Dermed konkurrerer den fysiske pedagogen i klasserommet med japanske tik-tok-videoer, tyske spillvenner, reklame for kosmetikk/rompeløft/nyttige treningstips, ei melding fra «bestisen», 20 oppdateringer på Snapchat, 40 kommentarer på Facebook, piping fra WhatsApp med mer.

Enkelte elever er så digitalt avhengige at de er ute av klasserommet hver time for oppdateringer. Løsninger med mobilhotell forbigås med at det er tilgang til alt på pc-en, eller ved å ha to mobiler. Forsøk på regulering av antall dobesøk møtes med «det er en menneskerett å gå på do».

Mobbetallene går ikke ned til tross for innføring av ulike programmer som skal skape trygge skolemiljø. Unges psykiske helse blir bare verre til tross for innføring av fag som livsmestring og andre programmer om hva det innebærer å være menneske og medmenneske.

Selvfølgelig skal elevene forholde seg til den digitale tidsalder, men noen reguleringer må være mulige? Lærere og forskere har i årevis problematisert tilgjengeligheten til sosiale medier og påpekt at kvaliteten på opplæringa forringes gjennom heldigitale læreverk og fravær av nasjonalt regelverk for regulering av sosiale medier i skolen.

I den siste PISA-undersøkelsen falt norske elevers prestasjoner i norsk, matematikk og naturfag drastisk sammenlignet med 2018. Samtidig rapporterer flere at de blir forstyrret av egen eller andres bruk av digitale ressurser i timene.

Individualismens tidsalder

Humanistiske verdier og individets rettigheter har heldigvis vært løftet frem som viktige verdier i Norge. Kan det likevel tenkes at dyrking av den individuelle friheten

har gått på bekostning av forståelsen av å leve i et sosialt fellesskap? I skolen er dette ei utfordring. «se meg, «hør meg», «jeg har rett til», «du kan ikke pålegge meg», «det er en menneskerett å gjøre som jeg vil», «jeg er sliten og må hvile». I tillegg stiller foresatte større krav til innsyn, medbestemmelse og tilrettelegging for sitt barn, på godt og vondt. I skolehistorien finnes mange eksempler på overtramp av individet. Likevel ser vi mange tegn på at dyrkingen av individet har gått for langt, og at lærernes autoritet forvitrer.

For en lærer med 30 elever i klassen er det umulig å se alle faglig og sosialt hver time, samtidig som du skal engasjere elevene til læring. Barnehage og skole er det eneste felles rammeverket vi har i Norge, et sted der vi kan fremme felles verdier og skape forståelse for kollektiv tenking. Skal vi oppnå dette, må det bli flere pedagoger i skolen. I takt med samfunnsendringene endres elevene og oppgavene, og rollene til lærerne blir flere. Dermed må ressursene økes.

Norsk skole, og hele samfunnet, står overfor store utfordringer. For få søker lærerutdanning, flere pedagoger velger å slutte samtidig som yrkeskravene ingen ende tar. Politikere må lytte til lærere og forskere når det gjelder nye reformer, hvordan vi best kan ruste elevene, utvikle deres digitale kompetanse og hvilke konsekvenser økonomiske nedskjæringer har for enkeltindividet. Elevers og foreldres forventninger til skolesystemet er endret – alt dette påvirker hvordan elever og lærere har det hver dag i klasserommet.

Yrkeskravene tar ingen ende.

Lisa
Eidsen

Vi mater et forskjellsmonster

Hadde vi tatt innover oss farene med klasseforskjeller, ville ingen kritisert lærere for å kjempe så hardt for å tette etterslepet bak industrien.

5,2 prosent lønnsøkning. Noen mener vi bør være fornøyde. Selv skammer jeg meg for å si at jeg er fornøyd med at vi slapp å streike, all den tid jeg brenner for å stå på barrikadene for å ivareta det norske velferdssystemet. For det er det vi gjør når vi streiker.

I de tre siste årene har vi ropt spesielt høyt for å tette det lønsmessige etterslepet – gapet som åpner seg mellom privat og offentlig sektor. Men jeg tror ikke alle skjønner hvor alvorlig dette behovet faktisk er.

Jeg tror heller ikke alle forstår hvor hinsides genial den norske frontfagsmodellen er – at det er denne, og ikke oljen, som er årsaken til at nordmenn har råd til å meske oss i gratis skole og sykehus, og at selv en norsk butikkmedarbeider uten utdanning har råd til å reise på ferie til utlandet i sommerferien. Det er takket være denne modellen at andre land misunner oss i Norge fordi vi er et rikt land med lite klasseforskjeller.

Vårt mirakel av en økonomisk modell er basert på et forpliktende solidaritetssamarbeid mellom arbeidstakerne gjennom LO og YS på den ene siden, og bedriftseierne gjennom NHO. Målet er blant annet å unngå at gapet mellom offentlig og privat sektor blir for stort – når industrien bare tåler 5,2 prosent lønnsøkning, må lærere legge seg på samme nivå.

Systemet jobber alltid i et forsøk på å korrigere, at de som har minst, skal få mer, og at man skal holde igjen dem på toppen, slik at gapet ikke blir for stort. Slik kan både leger og butikkmedarbeidere møtes på samme fly til Spania, ha barn i samme klasse og danne vennskap. Slik får alle samfunnsgrupper stimuli fra mange sosiale grupper i et fellesskap. Dermed reduserer vi faren for at små grupper samler seg og blir enige om at jorda er

flat, og i den andre enden sørger vi for at aristokratiet får innsikt i verdien av å dra på ferie med campingvogn.

Utfordringen er at forskjellene smyger seg fram i Norge som en potensielt uheldig diagnose. For selv om NHO og LO/YS blir enige om en ramme på 5,2 prosent, ender industrien ofte opp med en lønnsøkning som er høyere enn avtalt. Gapet vokser. Industrien sørger for at Norge har mye penger i kassa, men det geniale økonomiske systemet rakner om gapet blir for stort. Særlig når vi i tillegg inkluderer privat sektor som ikke er avhengig av å ivareta en stabil lønnsvekst. Private sykehus er et godt eksempel. Vi mangler lærere, fastleger, barnehagelærere og sykepleiere. Hvorfor skal man orke å jobbe på et sykehus i umenneskelig mange arbeidstimer, om man kan få samme lønn for å jobbe halvparten så mye i det private? Hvorfor skal man bli lærer, når man kan studere to år mindre – bli ingeniør og få over 200 000 mer i årslønn?

Vi bor i et land som spleiser på at flest mulig skal ha det godt, og derfor har vi det godt sammen. Om du blir sykmeldt, spleiser alle nordmenn på at du skal kunne være hjemme uten å måtte selge huset ditt. Alle som betaler skatt, spleiser på at alle kan få gå gratis på skole og få gratis legehjelp. Det økonomiske systemet er basert på at vi spleiser på at flest mulig kan ha det godt, men når avstandene blir store nok, kan det ikke reverseres, og det er dette kaoset vi beveger oss faretruende mot akkurat nå.

Jeg tror ikke vi tar innover oss konsekvensene av å leve i et samfunn med klasseforskjeller. Hadde vi gjort det, hadde ingen noen gang kritisert lærere for å kjempe så hardt for å tette etterslepet bak industrien.

Illustrasjon: Kristin Slotterøy/adobeStock

REKRUTTERING TIL LÆRERUTDANNINGEN

Behold masteroppgaven og øk lønna

Det skrives mye om den synkende interessen for å velge lærerutdanning. Jeg er livredd for at de skal fjerne masteroppgaven.

Selv hadde jeg aldri valgt lærerutdanningen om det ikke hadde vært en masterutdanning. Noen grunner til dette er at jeg ville ha mulighet for solid faglig fordypning, til å bli godt kjent med og dyktig til å lese og forstå forskningen i sektoren, samt den økte lønna, og for å være helt ærlig, den sosiale statusen! som fulgte med lektortittelen.

Jeg opplever at skoler ikke helt vet hva de skal gjøre med oss som har den nye lærerutdanninga, og de vet ikke hvordan, eller om, de skal forholde seg til masteroppgavene våre. Jeg ville likevel aldri vært foruten min! Å skrive en slik oppgave

er en faglig og personlig dannelsesreise som jeg gjerne legger ut på igjen.

Mastergraden min gir meg stolthet. Den gir meg ryggrad til å si imot autoriteter og argumentere for det jeg mener vil være barnets beste. Vi må tørre å tåle litt motstand når nye tiltak settes i gang. Derfor: Nå som utdanningen fortsatt er ny; ikke gi etter og fjern masteroppgaven helt enda. Den bidrar nemlig til å øke både status og kvalitet. Kvalitet, sier du? Hvordan kan forskningskompetanse komme til nytte for en lærer i førsteklasse? Jo, fordi jeg evner å se teorier og forskning

på lese- og skriveutvikling i sammenheng med forskning på barnehjernen, barnas emosjonelle og fysiologiske utvikling, ulike læringsteorier og ikke minst med lærerplanen. Jeg er trent i å søke opp og sette meg inn i ny forskning og faglig stoff relativt effektivt, og jeg kan se det i sammenheng.

Det kan andre også, men personlig hadde jeg neppe vært like god i dette uten mastererfaringen min. Med mastergraden fulgte dessuten en akademisering av utdanningen. At jeg har skrevet lengre akademiske oppgaver om frilek, læreplanforståelse, litteratur og flerspråklighet gir meg

Hold deg oppdatert, last ned appen

Utdanningsnytt

UTDANNINGSNYTT

Mastergraden min gir meg ryggrad til å si imot autoriteter og argumentere for det jeg mener vil være barnets beste, skriver Caroline Omberg.

også verdifull ammunisjon når jeg trenger det, og det trenger en dedikert lærer rett som det er.

Likevel kommer vi ikke utenom dette: Ingen mastergrad i verden kan kompensere for det å være «personlig egnet» i en slik jobb. Hvordan løser vi den floka? Jeg vet om lærere med mastergrad som ikke burde vært lærere, og jeg vet om lærere uten mastergrad som er vidunderlige lærere. Kanskje kan utdanninga være mer fleksibel? På tredjeåret skriver man forsknings- og utviklingsoppgave. Den er som en slags bachelor. Kanskje de som vil kan hoppe av der, og de som vil

kan fortsette og ta mastergrad?

Uansett: Vil vi ha flere lærere, må arbeidsforhold være prioritert nummer én. Gjør som lærere har sagt i årevis: Øk lønna og gjør klassene litt mindre. Da får vi levert kvalitet med stolthet.

Caroline Omberg

lektor og kontaktlærer for 1. klasse
nyutdannet i 2023

Bestill annonser for 2024

Utgivelsesplan

annonsefrist/utgivelsesdato

1	13. desember / 12. januar 2024
2	24. januar / 9. februar 2024
3	21. februar / 8. mars 2024
4	20. mars / 12. april 2024
5	24. april / 10. mai 2024
6	22. mai / 7. juni 2024
7	26. juni / 16. august 2024
8	21. august / 6. september 2024
9	18. september / 4. oktober 2024
10	16. oktober / 1. november 2024
11	20. november / 6. desember 2024

Visste du at annonser hos oss sees av 274 000 lesere?

Annonsekontakt:

Grethe Ånerud i HS Media. Telefon: 928 36 830

E-post: utdanning@hsmedia.no

utdanningsnytt.no/annonser

Ny offentlig AFP

Stortinget har vedtatt ny ordning for AFP i offentlig sektor. Reglene gjelder for dem som er født i 1963 eller senere og trer i kraft 1. januar 2025.

Ny offentlig avtalefestet pensjon (AFP) baserer seg på reglene for AFP i privat sektor – AFP i Fellesordningen. Ny offentlig AFP bygger altså på en annen modell enn dagens AFP, gjeldende for de som er født i 1962 eller tidligere.

De viktigste prinsippene i ny offentlig AFP er at AFP blir en livsvarig tilleggspensjon som kan tas ut fleksibelt mellom 62 og 70 år. Venter du med å ta den ut fram til du fyller 70 år, blir årlig AFP høyere.

AFP kan kun tas ut i 100 prosent. Den kan ikke settes i gang igjen etter at den er stanset. Du kan jobbe og motta AFP samtidig.

For å motta AFP må kvalifikasjonskravene være oppfylt. Det er særlig viktig å være oppmerksom på dette! For å kvalifisere til AFP må du oppfylle vilkår både knyttet til 62-årsdagen og tidspunktet for uttak av AFP.

For de som ikke oppfyller kvalifikasjonskravene og ikke blir innvilget i offentlig eller privat sektor, er det en sikkerhetsordning – betinget tjenestepensjon – jf. nedenfor. Nedenfor gir oversikt over de viktigste vilkårene for rett til ny offentlig AFP, opptjening, inntekt ved siden av samt betinget tjenestepensjon.

Vilkårene for rett til AFP

Du må oppfylle disse vilkårene ved 62 år:

- Du må ha vært i jobb hos en arbeidsgiver med AFP i minst sju av de siste ni årene ved fylte 62 år.
- Arbeidsforholdet som gir rett til AFP, må være ditt hovedarbeidsforhold og størrelsen på stillingen din må være på minst 20 prosent.
- Jobb hos arbeidsgiver i privat sektor med AFP skal kunne telle med for å oppfylle kravet om sju av ni år. Du har i sju av de siste ni årene ikke hatt annen inntekt som er høyere enn inntekten fra arbeidsgiveren din med AFP.
- Du kan ikke motta pensjon, ventelønn eller annen ytelse uten motsvarende arbeidsplikt i de siste tre årene før fylte 62 år,

hvis den årlige verdien av disse ytelsene er større enn 1,5 G. Dette gjelder ikke uføretrygd fra Nav eller uførepensjon fra privat eller offentlig tjenestepensjonsordning.

De viktigste vilkårene som må være oppfylt på uttakstidspunktet:

- Du må ha vært ansatt og reell arbeidstaker hos en arbeidsgiver med offentlig tjenestepensjon i de siste tre årene før du velger å ta ut pensjonen.
- Du må ha jobbet i minst 20 prosent av en full stilling. Har du flere stillinger, legges disse sammen.
- Du må ha en årlig pensjonsgivende inntekt som utgjør minst 1 G på uttakstidspunktet.
- Du trenger ikke å ta ut alderspensjon fra Nav for å kunne ta ut AFP.

Opptjening av AFP

AFP tjenes opp ved at det settes av 4,21 prosent av årlig inntekt opp til 7,1 i en AFP-beholdning. Både pensjonsgivende inntekt fra offentlige og private stillinger regnes med. Du tjener opp til AFP fra fylte 13 år til og med året du fyller 61 år.

AFP og inntekt

AFP kan tas ut fleksibelt fra 62 år. AFP kan tas ut i tillegg til lønn og alderspensjon uten at AFP blir redusert.

Betinget tjenestepensjon

De som ikke oppfyller kvalifikasjonskravene og ikke får AFP i offentlig eller privat sektor, kan få betinget tjenestepensjon. Betinget tjenestepensjon kan tas ut fra fylte 62 år og vil bli utbetalt livsvarig.

Du tjener opp betinget tjenestepensjon fra og med 2020 og frem til og med måneden du fyller 62 år. Den tjenes opp med 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp.

Andre Lien
advokat i

Utdanningsforbundet

For å motta avtalefestet pensjon må kvalifikasjonskravene være oppfylt.

Nordea

Medlemstilbud på billån fra Nordea

Som medlem av Utdanningsforbundet får du et av Norges beste billån, med rente fra 6,5 %

Søk lån til bil, MC og caravan på
nordea.no/billån

Priseksempel: Eff. rente 8,19 % kr 150.000 o/5 år.
Etableringsgebyr kr 2.000,- Tot. kr 182.046,-

KI I SKOLEN

Mellom hybris og håp

For å sikre at kunstig intelligens tjener utdanningens mål og samfunnets beste, må lærere og lærerutdannere lede an i debatten.

Thom Jambak
2. nestleder i
Utdanningsforbundet

Jeg husker ennå min egen litt barnslige iver første gang jeg spurte Siri om de mest spektakulære fjelltoppene i Norge og sorterte bilder ved hjelp av ansiktsgjenkjenning. Jeg tenkte ikke på at det var kunstig intelligens (KI) jeg brukte. I dag snakker alle om KI, og det er åpenbart en del av læreres hverdag. Jeg vet at mange i vår har lurt på om det de har vurdert, er en elevtekst eller en tekst skapt av ChatGPT.

På landsmøtet vårt i november var det flere som snakket om de utfordringene medlemmene står i, og møtet ga organisasjonen en marsjordre om å utvikle en helhetlig politikk for KI. Den skal gi felles retningslinjer og støtte for medlemmenes profesjonelle bruk av kunstig intelligens i hele utdanningsløpet. Sentralstyret er godt i gang med å utforme ny politikk. Vi diskuterer etisk bruk av KI, lærernes metodeansvar, og hvordan KI kan brukes for å fremme kritisk tenkning og kreativitet.

Jeg trekker noen ganger parallellen til en gresk tragedie, når jeg snakker om KI og digitalisering. For er ikke innføringen preget av overmøt - av hybris - slik fortellingen om Prometheus illustrerer? Jeg føler en uro over om vi nærmer oss teknologiske fremskritt i skolen med en optimisme som kan skjule fallgruvener. Beveger vi oss stort sett på overflaten, fordi dybden blir for komplisert?

Jeg mener Utdanningsforbundet, på vegne av medlemmene, må gå i dybden. En helhetlig politikk som støtter medlemmenes bruk av KI, må basere seg på en kritisk analyse av teknologiens rolle i skolen. I boken Teknopolis fra 1992 gir Neil Postman en kritisk vurdering av den rollen teknologien kan spille i samfunnet.

Jeg mener at hans tankegods er en invitasjon til å tenke kritisk og konstruktivt om hvordan vi bruker teknologi generelt, og KI spesielt i utdanning. Ved å anerkjenne den dominerende rollen teknologien kan få, kan vi samtidig utforske hvordan den kan brukes til å forsterke, ikke erstatte, menneskelige verdier og samfunnsmessige mål. Vi må forstå utdanningens tradisjon og verdier i lys av de nye verktøyene teknologien tilbyr, og sikre at teknologien tjener som en brobygger fremfor en barriere, og fremme et samfunn hvor teknologi styrker, ikke undergraver, vår menneskelighet. For å si det enkelt: Teknologien må støtte opp under utdanningens mål, snarere enn at utdanningen skal tilpasse seg teknologien.

Utdanningsdebatten blir for ofte fanget mellom to ytterpunkter: teknologioptimister og kritikere. Begge sider har gyldige argumenter, men uforsonlige motsetninger kan føre til konflikter som ikke gagnar noen, aller minst elevene. Vi må derfor nøye vurdere hvordan og hvorfor vi tar i bruk teknologier som kunstig intelligens i undervisningen. Pedagogiske og faglige diskusjoner om bruk av teknologi må ledes av de som står i undervisningens førstelinje — lærere, ledere og lærerutdannere, ikke bare politikere og teknologiselskaper.

Jeg oppfordrer både organisasjonen og medlemmene til å delta i debatten om KIs rolle i utdanningssektoren, på en balansert og reflektert måte. Vi må omfavne det nye hvis det har en reell verdi for de faglige og pedagogiske ambisjonene vi har for skolen, men også våge å avvise hvis det ikke har det. Da har jeg tro på at vi fremover vil bruke teknologien på en måte som tjener utdanningens og samfunnets beste.

Teknologien må støtte opp under utdanningens mål, snarere enn at utdanningen skal tilpasse seg teknologien.

Foto: Doin Oakenhelm/Mostphotos.

Russefeiring, her illustrert med russ fra Verdal, og eksamen er nok en gang oppe til diskusjon.

– Eksamen skal ikke tilpasses russetiden

Regjeringen foreslår at eksamen skal avvikles før 17. mai. Geir Røsvoll advarer mot at skoleåret da vil bli altfor komprimert, men støtter intensjonen om å gjøre russefeiringen mer inkluderende.

Regjeringen ønsker en «ny, tryggere og mer inkluderende russefeiring», og vil ta flere grep for å endre feiringen slik den er blitt de siste årene. Blant forslagene er å avvikle eksamen før 17. mai.

Det er Utdanningsforbundet skeptisk til, forteller Geir Røsvoll.

– Eksamen skal ikke tilpasses russetiden, er den tydelige beskjeden fra Utdanningsforbundets leder.

– Behov for endringer

Han understreker samtidig at han likevel deler regjeringens intensjon med forslaget om å legge eksamen før nasjonaldagen.

– Vi mener det er bra at regjeringen anerkjenner at russefeiringen mange steder har blitt svært problematisk, og det er derfor behov for endringer. Der er vi helt på linje.

– Samtidig: Avgangsfeiringen MÅ innrettes

etter opplæringen. Å flytte eksamen til et tidligere tidspunkt for å tilpasse seg russefeiringen, blir fullstendig feil.

Vil ha russefeiringen i juni

Derfor ønsker Utdanningsforbundet å flytte russetiden heller enn å fremskynde eksamen.

– Siden det er betydelige problemer med å flytte eksamen frem i tid, mener vi det er en bedre løsning å flytte feiringen til juni siden både muntlig og skriftlig eksamen da kan være unnagjort.

På den måten unngår elevene og lærerne at tredjeklasse på videregående blir altfor komprimert, poengterer Røsvoll.

– Skal eksamen være ferdig avviklet før 17. mai, må det det presses inn langt flere opplæringstimer tidligere i skoleåret. Det betyr en komprimering av skoleåret på om lag ti prosent, og vesentlig lengre uker og dager for elevene og for lærerne

som har et komprimert arbeidsår fra før.

– Enkelte elever vil da kunne få nærmere 40 skoletimer i uka. Det gir seg selv at det ikke er heldig, skolestresset vil øke ytterligere og opplæringen blir svakere. Dette er ingen tjent med, sier Røsvoll.

Nordtun ønsker en involverende prosess

Utdanningsforbundets leder understreker samtidig at han ikke tror at regjeringen vil tvinge dette forslaget gjennom.

– Kunnskapsminister Kari Nessa Nordtun har sagt at hun ønsker en involverende prosess. Det betyr at hun også er villig til å lytte til dem som kjenner skolehverdagen best når endringene skal utformes.

– Og våre medlemmer i videregående forteller oss at vi er nødt til å endre avgangsfeiringen for å sikre en mer inkluderende avgangsfeiring, og ikke ødelegge opplæringen, minner Røsvoll om.

– Vi må stå opp for mangfold, like

– Vi som er lærere og ledere i barnehager og skoler, skal og må stå opp for et inkluderende samfunn. Dette er helt i tråd med viktige verdier Pride løfter fram, understreker Geir Røsvoll.

Like årvisst som at hestehoven stikker fram om våren eller at løvet faller fra trærne om høsten, er feiringen av – og debatten om – Pride hver juni måned.

25. juni er det to år siden den grusomme terrorhandlingen som var rettet direkte mot det skeive miljøet. Handlingen viste oss at vi fortsatt har en stor jobb å gjøre med inkludering og toleranse i samfunnet vårt.

Dette arbeidet starter allerede i barnehagen. Barnehagens og skolens mandat i dette er klokkeklart:

– Vi skal bidra aktivt til inkludering og likeverd, og vi skal aktivt motarbeide alle former for diskriminering, sier Geir Røsvoll, leder i Utdanningsforbundet.

– Med andre ord er verdigrunnet skoler og barnehager står på, som samhold, solidaritet, respekt og toleranse og alles rettighet til fritt å leve sin egen identitet noe som Pride også står for.

Viktig markering

Pride-markeringen er en viktig, positiv og festfylt markering av mangfold og inkludering. Det er svært viktig for mange enkeltmennesker, og det er viktig for oss alle som fellesskap og som samfunn.

– Et inkluderende samfunn er bedre for alle, og burde være selvsagt for alle som mener alvor med likeverd.

– Skoler og barnehager er svært viktige arenaer i det daglige inkluderingsarbeidet, og Pride er en fin anledning til samtaler om og feiring av mangfold, mener Røsvoll.

Ikke verdinøytral

Røsvoll minner om at skolen og barnehagen er ikke verdinøytrale. De skal stå opp for mangfold, likeverd og toleranse. Inkludering og gjensidig respekt kan ikke bare vedtas, det må praktiseres, læres og erfares.

– Alle barn skal fra de er små vite at de er akseptert for den de er, og vi lever i et samfunn der

ulike kjønnsuttrykk har en naturlig plass i skolen og barnehagen. Dette gjør at flere i mye større grad kan leve åpent som dem de er i dag enn for noen år siden, og vi skal bidra til at dette fortsetter.

Han mener temaet er viktig å snakke om i både barnehagen og skolen fordi barn har ulike familiebakgrunner.

– Vi skal respektere ulike familiekonstellasjoner, legger han til.

Skoler må kunne flagge

Røsvoll synes det er sterkt beklagelig at en debatt om skoler skal flagge eller ei skygger for de viktige budskapene. Derfor er skoleeiers forbud eller påbud ikke heldige. Hver skole må finne sin måte å inkludere Pride-feiringen i sin undervisning, og flagging må være lov.

– Som Erna Solberg så viktig påpekte, ingen «eier» Pride-flagget. Flagget er et symbol på skeivt mangfold og inkludering, og rammeplanen og opplæringsloven sier at vi skal bidra til inkludering og likeverd. En feiring av mangfoldet, med flagging, er derfor en naturlig del av det arbeidet.

– La oss ikke glemme det aller viktigste budskapet: Vær den du er og elsk den du vil. La oss feire kjærligheten, avslutter Røsvoll.

Likeverd og inkludering

Foto: Stig Weston

– Vi skal bidra aktivt til inkludering og likeverd, sier Geir Røsvoll, leder i Utdanningsforbundet.

Kortreist er helt innafor

Det er ikke behov for å krysse landegrensene, ha mange reisedøgn eller overnatting for at vår reiseforsikring skal gjelde. Den dekker deg uansett om du er på korte eller lange reiser på inntil 90 dager. Men pass på at forsikringen er på plass før du betaler reisen, da avbestillingsdekningen kan være god å ha om du blir syk.

[Les mer om vår innholdsrike reiseforsikring på våre nettsider.](#)

Kurs

Hvordan tilrettelegge for elever med dysleksi i klasserommet?

18. september arrangerer vi kurs som gir deg praktiske og gjennomførbare tips som kan endre skolehverdagen for dine elever. Dette kurset vil gi deg en innføring i hva dysleksi er, og hvilke tilleggsvansker det er vanlig å ha når man har dysleksi. Videre vil du få kunnskap om hvordan fange opp elever i risikozonen, slik at større vansker kan forebygges.

Kursholder er Vigdis Lothe Waaler, spesialpedagogisk konsulent for Dysleksi Norge. Kurset foregår på Zoom, kursavgift. Det blir gjort opptak.

Lekende tilnærming til lesing og skriving

19. september inviterer vi til et praksisnært kurs som vil vise hvordan en lekende og meningsfull tilnærming til begynneropplæringen legger til rette for aktive elever som får jobbe på sitt nivå, ut ifra sine forutsetninger.

Kursholder er Mari Lura Elvedahl («BokstavMari»). Hun jobber for å skape en skole elevene husker med glede. Hun jobber som leselærer ved Sørbø Skole i Sandnes. Kurset foregår på Zoom, kursavgift. Det blir gjort opptak.

Foto: Casper Kongstein

Samisk innhold i alle barnehager – fra lovverk til praksis

23. september ønsker vi velkommen til kurs for deg som ønsker økt kunnskap om hvordan arbeide med samisk kultur og tradisjoner i barnehagen. På kurset vil du få praktiske tips til hvordan komme i gang med dette arbeidet og også en kort innføring i samisk historie og samfunn.

Kursholder er Jill Abelsen Olsen som jobber som daglig leder ved Romssa sámii viessu – Samisk hus Tromsø AS. Kurset foregår på Zoom, kursavgift. Det blir gjort opptak.

Dine medlemsfordeler

Som medlem i Utdanningsforbundet har du tilgang til unike medlemsfordeler. Flere av dem gjelder også for din familie. Ved å bruke fordelene kan du og dine få en tryggere hverdag og en bedre familieøkonomi.

Forsikringer til medlemspris

Våre forsikringer er tilpasset ulike livsfaser.

	Reiseforsikring		Livsforsikring		Studentforsikring
	Innboforsikring		Barneforsikring		Husforsikring
	Grunnforsikring		70+ forsikring		Bilforsikring
	Uføreforsikring		Kritisk sykdomsforsikring		

Rabatt hos Tryg

I tillegg til Utdanningsforbundets spesialtilpassede forsikringer, får du rabatt på private forsikringer hos Tryg. Ordningen gir deg 35 % rabatt på alt fra hytte- til dyreforsikring. Rabatten er den samme, uavhengig av hvor mange forsikringer du har.

Tryg pluss

Hvis du har privat forsikring i Tryg, får du tilgang til fordelsprogrammet Tryg Pluss. Det gir fordeler som psykologhjelp ved personlig krise, råd fra fagpersoner om bolig, og hjelp ved ID-tyveri eller misbruk i sosiale medier.

Andre medlemsfordeler

- Boliglån og billån hos Nordea
- BikeMember sykkelregister
- Overnatting på Hurdalsjøen Hotell

Tilbud gjennom Unio

Som medlem i Utdanningsforbundet får du også medlemstilbudene hos Unio. Du får rabatt på alt fra leiebil til hytteleie og turutstyr.

Les mer og bestill på udf.no

Har du en god reiseforsikring?

Vår gjelder enten du skal til utlandet, eller på tur i Norge. Når sant skal sies, så gjelder den allerede i det du forlater tomten. Og du: husk å kjøpe reiseforsikring før du bestiller reise, så får du avbestillingsdekning hvis du blir syk og ikke kan dra.

God tur da :-)

Mer om **reiseforsikring**
på **udf.no**

Sommer og skolefri

Inger gledet seg mer enn alle til den store sommerfesten. Ingen gruete seg mer enn læreren.

Inger skulle syngje «Sommer og skolefri», og læreren som kunne bare tre grep på gitaren så helsvart på dette. Det var ingen trøst at lille Ingers talent var omvendt proporsjonalt med det meste. Joda, barn skal ha trua! Og nettopp trua følte læreren seg, både av lille Inger og hennes svært ekspressive pappa. En av småbyens kjente, men ikke nødvendigvis kjære bandmusikere. Viden kjent for å kunne radbrekke 1970-80-talls-hit. Ambisjonsnivået i denne stjernespekkede familien var enormt!

Den nydelige sommerettermiddagen opprant med det som rant ned. I strie strømmer. Den overdådig pyntede scena med lånte fjær og høytalere ble ukledelig dekket over med en gedigen, grønn presenning. Og bardunert så det rakk med snorer på alle kanter. Noen skoler er velsignet med naturlige utescener ... noe det følger forpliktelser med. Foreldreutvalget insisterte på at utefest er best - ingen protest!

Kl 16 på slaget gikk sikringa, da uteplata på 2000 watt + kaffetrakter + forsterkeranlegg ble litt i overkant. Ok, pøsegryta var prio 1, og så fikk vi heller overholde underholdningsplikten akustisk. Et foreldreutvalg er aldri tapt bak ei pøsegryte.

Petit av
Ole Foss

Skribent og tidligere
grunnskolelærer

Diktseansen gikk meget bra, og ingen hørte de fleste. Inger hørte de fleste, derimot. Hun har en fantastisk stemme, også med eget dikt; «Skjæra som skjærte seg»... og selv avslutningen om at den «skjærte meg og deg» – som jeg egentlig hadde sensurert vekk – høstet latter og applaus. Jaja...

Dansegruppa tok humlens flukt ute på asfalten, helt til sikringen gikk på ny og Rimsky-Korsakovs musikk ble taus.

Men nå var det Ingers sommersang. Under presenningen var det i alle fall ei tørr scene. Jaja...

Ett-to-tre-fir'... Læreren holdt krampegrepet D, noe sangstjerna egentlig aldri hadde brydd seg om. Ingrid behersket alle durer på en gang...

«Når æ våkne på mårran en sommerdag, og sjer ut a' vinduet mitt...»

Lenger kom verken hun eller gitaristen. Det dypgrønne, bulende presenningtaket ga etter med alle sine oppsparte liter med vann.

To forpjuškede og slukørete Grand Prix-stjerner fikk aldri fullført «Sommer og skolefri».

Den tordnende brakapplausen fra himmelen jagde alle inn. Til strøm, ganske varme pølser og utdeling av Twist fra Johansens nedlagte butikk. De var bare litt tørrere og hvitere enn i fjor, men alle var enige om at det hadde vært en fuktig fest. Og – jammen ble det både sommer og skolefri det året også.

STOREFRI av MARIUS HENRIKSEN

Foto: Adobe Stock

FOR **50** ÅR SIDEN

Tilbakeblikk

Debatten om karakterer har i flere år vært dominert av personer og grupper som nesten utelukkende har betonet negative sider ved evalueringssystemet. Gymnasiaster som uttaler seg til massemedia, er nok ofte slike som selv ville klare seg aldeles utmerket med færre undervisningstimer og mer selvstudium. Mot denne bakgrunn ser man lettere hvorfor lærere med god kontakt med alminnelige elever og deres foreldre ikke er blitt hørt når de har hevdet at det slett ikke eksisterer noe folkekrav om å få bort karakterene eller skjære ned tallet på undervisningstimer. (Fra lederartikkelen)

Den Høgre Skolen nr. 13/1974

FOR **25** ÅR SIDEN

- En PC til hver elev

Ved Färilaskolan i Sverige har alle elevene hver sin bærbare PC. Dette er ledd i et helt spesielt prosjekt hvor informasjons- og kommunikasjonsteknologien (IKT) støtter opp om skoleutviklingen. Prosjektet legger opp til å kombinere de variasjonsmulighetene ny metodikk og IKT gir i undervisningen. Skal informasjonsteknologien fungere i skolen, må alle elever og lærere ha tilgang til sin egen PC hjemme og på skolen, sier prosjektleder Rolf Jansson og framhever hvordan elevene får større innflytelse på skoledagen sin. – Dersom elevene må vente på en ledig PC, vet vi at mange ikke når fram til skjermen. Det er derfor vi har utstyrt alle elevene med hver sin PC, sier prosjektleder Jansson.

Norsk Skoleblad nr. 17/1999

QUIZ

15 kjappe om løst og fast

1. Hva er de to ytterpunktene på E18? Landene holder, kan du byene, er det en bonus.
2. Er Vatikanstaten medlem av FN?
3. Hva het den norske forretningsmannen og fjellklatreren som omkom under en klatretur i Sør-Afrika i 2004?
4. Hvilken av disse avisene er ikke eid av Schibsted: Aftenposten, Dagbladet eller VG?
5. Hva heter de to mest kjente universitetsbyene i England?
6. Til hvilket land hører ferieøya Bali?
7. Hva heter eventyret «Den grimme ælling» på norsk?
8. Hvor mange grader fahrenheit er 0 grader celsius?
9. Hva kom først, Suezkanalen eller Panamakanalen?
10. Hvordan lyder det første av de ti bud?
11. Hvor er Muscat hovedstad?
12. Hvilken norsk forfatter skrev på 1980-tallet tre bøker med Tora som hovedperson?
13. Hva slags matrett er «tom kha gai»?
14. I hvilket land står bokstaven E på bilskiltene?
15. Da jenter omsider fikk lov å gå i tog på 17. mai i 1889, var det én ting guttene fikk lov til som jentene ikke fikk. Hva?

Quizmester: Paal Svendsen. Svarene finner du på side 59.

GYLNE ØYEBLIKK

Då matboksen og jordbæret fann tonen

– Matboks! Du er ein matboks!

Tekst: Ylva Törngren | yt@utdanningsnytt.no

Opplevinga Nina Marie Faye Matre vil dele med Utdannings lesarar, skjedde for fleire år sidan. Ho var ute på leikeplassen med to- og eit halvtåringar og planta frø og blomster til sommaren.

– Greier dei verkeleg det, så små dei er?

– Absolutt! Dei grev, plantar frø og blomster og vatnar, alt like varsamt.

Midt i plantinga høyrde ho nokon bak seg som ropte: «Du er ein matboks!».

Med latter frå magen

Ho snudde seg, og der sto ei av småjentene, med kjakane glinsande av solkrem og jammen litt krem i håret òg.

– Ho sto og smilte. Ho hadde sett seg ut meg for å tulle litt, seier Nina: – Er eg ein matboks? svarte eg og lo.

– Ja, svara jenta.

Nina freista å leike med og sa:

– Du er ei drikkeflaske!

– Nei, sa jenta. – Du er mi drikkeflaske!

– Eg trur du er eit jordbær, sa Nina då.

– Ja, det er eg, sa jenta.

– Då plukkar eg deg og et deg!

Nina tok jenta opp i fanget og kitla ho og lét

som ho åt henne: – Vi lo begge to – lo på ordentleg. Du veit, sånn frå magen!

Å vere kjenslevar

– At noko så lite kan gjere så stor skilnad! seier Nina frydefullt.

– Eg har jobba 16-17 år i barnehage. Slike augneblinkar skjer jo heile tida, men det er unikt for dei det gjeld.

Å vere i og ta vare på slike gode augneblinkar handlar om sensitivitet og tid, seier Nina Matre.

– Det handlar òg om å vere ei god vaksen, vere oppmerksam i og rundt relasjonane. Vite kva barna kan romme. Når barna søker kontakt, handlar det òg om å vere bitte litt i forkant, rundt dei og med dei. Nokre hoppar rett i humoren, andre kan bli utrygge. Det er stor skilnad mellom dei.

– Kva skjedde då du hadde spist jordbæret?

– Då kom det fleire barn – kanskje ti - og ville bli tulla med.

– Kva gjorde du da?

– Ein må setje seg ned og opna opp armene. Så et ein alle jordbæra, eit etter eit. Nokre barn toler det. Andre vil ikkje bli spist, då kitlar ein dei berre litt ... Barna må få styre showet!

Ein må opna opp armene.

Nina Marie Faye Matre (40)
pedagogisk leiar og
assisterande styrar
Nepjarhaugen barnehage i
Florø, Vestland

Har du opplevd et gyllent øyeblikk? Kontakt: redaksjonen@utdanningsnytt.no

BANORAMA

Scroll deg gjennom den viktigste kunnskapen du trenger for å ferdes i nærheten av jernbanen.

HVA?

Banorama.no er et digitalt læringsverktøy som gir deg en enkel innføring i kryssing av jernbanen, strøm i nærheten av skinnene og andre smarte tips til hvordan du kan være på den sikre siden.

HVEM?

Vi håper siden kan gi nyttig kunnskap til elever i grunnskole og videregående skole, og samtidig være fin og morsom nok til at både folkehøgskoleelever og rakettforskere har lyst til å scrolle seg gjennom de interaktive plansjene.

KRYSSORD

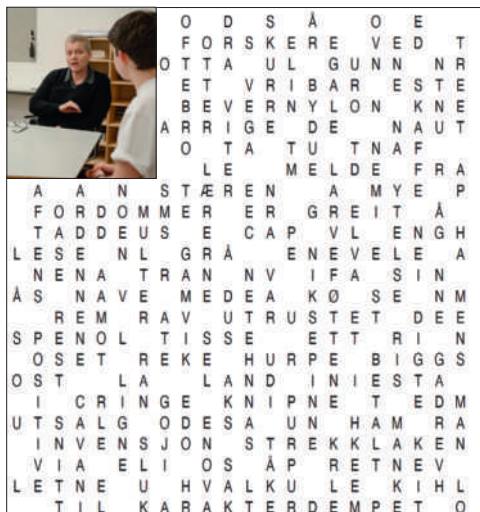
Løsningssetningen med navn og adresse sendes til: kryssord@utdanningsnytt.no innen 6. august.
To vinnere får boksjekk og heder og ære i neste nummer.

The crossword puzzle grid is filled with words and clues. The clues are as follows:

- TENDENS** (TIDSRUM) ↓
- SJIKT** ↓
- NORGES** (ELDSTE PARTI) ↓
- LUDVIG** (XIV) ↓
- SKI-SPORT-ENS** (VUGGE) ↓
- 50**
- STUTTE** (DUELYD) ↓
- RESPEKT** (WINDOWS-VERSJON 1993) ↓
- ERSTATT-ER** (TIDLIG INNSATS HADDE) ↓
- ROGN** (SUBJUNKSJON) ↓
- SOSIALT** (AVANSEMENT) ↓
- KONGE** (BLOD-TYPE) ↓
- SVÆRT** (DUM EKS LYNSPILLER) ↓
- DETEKTIV**
- FATTIG-SLIG** (SMILTE) ↓
- KRYD-DE** (RURT) ↓
- OMSORG** ↓
- KNOKKEL** ↓
- PRO-NOMEN** (TYSK BIL) ↓
- ETABLERT** (AV ANNET -TE THOMMESSEN FN-STYRKE (SOMALIA)) ↓
- LEGG** (OG KAPITTEL (I KOR-ANEN)) ↓
- MOBIL-MERKE** ↓
- TO** (SLAG UNDER PAR) ↓
- LENGDE-ENHET** (LEVEN) ↓
- LEGERING** (SITAT Ø.S. SPE-TALEN) ↓
- MERKE** (HOLDE TIL) ↓
- BRUKKET** ↓
- FROSSET** (FOSS) ↓
- MUJSSK-SJANGER** (RALLY SPORT) ↓
- DRIKK** (VINNE ALT) ↓
- ÅKER** ↓
- NYN.** (ARTIKKEL) ↓
- SØSKEN** (DANS) ↓
- 5.** (TONE ORDENS-KARAK-TER) ↓
- VÆRE** (TRIST VEKT-ENHET) ↓
- FREE** ↓
- SNØ-HYTTE** (TRE) ↓
- PLATE** (NYN. PRO-NOMEN) ↓
- SORT** (BLEKK UTSALG) ↓
- TITTEL** ↓
- EKS** (BRYG-GERI) ↓
- B** (Å T) ↓
- LITT** ↓
- REGN-SKYLL** (SPRENG-STOFF) ↓
- STØTENDE** (OM EL-LEV MED LÆREVAN-SKER (FORELDET) = LESOTHO) ↓
- HISSIG** ↓
- JEVN** (FJERN-SYN) ↓
- REGNSKYLL** (SPRENG-STOFF) ↓
- HOLDE** (MUNN UT-MERKET) ↓
- KALIUM** ↓
- KAMMER-TONE(N)** (TYPE BÅT) ↓
- SAUELYD** ↓
- GIDDE** (LIK) ↓
- EN** (BEHN ↑) ↓
- TAU** ↓
- ARTIKKEL** ↓
- VÅT-MARK** ↓
- VINNER** (DO RE ...) ↓
- OVER-FALL** (SVAKT) ↓
- PRO-GRAM-MENE** ↓
- NESTEN** (FINALE FISK) ↓
- ÅSSIDE** (GRØNN-FINKER) ↓
- FLÅSET(E)** (SNAKK) ↓
- UTHUSET** (EN DUNK) ↓
- HUNN-DYR** (ISLAMSK RETNING) ↓
- TÅPELIG** ↓
- EN** (ERIKSEN SØREIDE) ↓
- ROBERT** (DE ... EN OLSEN (FIKTIV)) ↓
- LAW-RENCIUM** ↓
- SKRENS** (KJETT-ING; TAU) ↓
- TIDLØS** (RUSSISK BIL-MERKE) ↓
- LANA** (DEL ...) ↓
- ARTIKKEL** (SØLV) ↓
- KNA** ↓
- PROFIL-ERT** (ADVOKAT METROER) ↓
- DATA-MASKIN** (I DRIFT 1954-1961) ↓
- PLAGG** ↓
- TILSAGN** ↓
- HVILTE** ↓
- FOR-SIKRINGS-SELSKAP** (STOR SAL) ↓
- FLAMME-HAVET** (FISK) ↓
- ELV** (I SIBIR EGYPTISK JORDGUD) ↓
- GIGA-RØNT-GEN** ↓
- ET** (PAR HJUL-MIDTE) ↓
- AVTA** ↓
- TÅKE** ↓
- URAN** ↓
- MOT-HAKEN** ↓
- ELTE** (NIKKEL) ↓
- SURHETS-ENHET** ↓
- MENTE** (MODER-NE) ↓
- UROFØL-ELSE** (JAPANSK DRAMA) ↓
- RETNING** (BRO-DERE) ↓
- SEKK** (TESLA) ↓
- GRESS-MATTE** (3. TONE) ↓
- B** (FOR G STERKT) ↓
- KJEMME** ↓
- OSS** ↓
- MATTE** ↓

LØSNINGER

Kryssord nr 5

VINNERNE: Eirin Skurseth Aarnes, Trondheim, og Rannveig Gjelvold, Levanger. Premien er hver sin boksjekk på kr. 500. Vi gratulerer!

Quiz

1. Craigavon i Nord-Irland og St. Petersburg i Russland
2. Nei
3. Arne Næss jr.
4. Dagbladet
5. Oxford og Cambridge
6. Indonesia
7. Den stygge andungen
8. 32
9. Suezkanalen
10. Du skal ikke ha andre guder enn meg
11. Oman
12. Herbjørg Wassmo
13. En thailandsk kyllingsuppe
14. Spania
15. Gå med norske flagg. Jentene viftet i stedet med tørklær.

Kvar fredag publiserer me ein nettquiz på utdanningsnytt.no. Her finn du nye og tidlegare quizar: utdanningsnytt.no/tag/quiz.

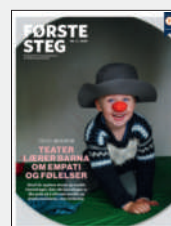
BLADENE VÅRE

Utdanningsforbundet gir ut medlemsblad og fire tidskrifter. Alle publikasjonene er redaksjonelt uavhengige og redigeres etter Redaktørplakaten og Vær Varsomplakatens regler for god presseetikk.

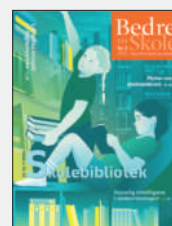

Som medlem i Utdanningsforbundet kan du få medlemsbladet Utdanning på papir eller digitalt. Neste utgave kommer: 16. august

I tillegg kan du velge ett av disse tidsskriftene kostnadsfritt:

Første steg
Tidsskrift for barnehagelærere.
Tre utgaver pr år.

Bedre skole
fra første klasse til lærerutdanning.
Fire utgaver pr år.

Yrke
Fokus på yrkesopplæring.
Fire utgaver pr år.

Spesialpedagogikk
Fag- og forsknings-tidsskrift.
Fire utgaver pr år.

MIN SIDE

Administrer abonnementene dine på www.udf.no/min-side eller kontakt medlemservice om du har spørsmål medlem@udf.no, tlf.: 24 14 20 00

Ikke medlem, men ønsker abonnement?
Send e-post til: abonnement@utdanningsnytt.no

UTDANNINGSFORBUNDET

Besøksadresse: Hausmanns gate 17, Oslo
Postadresse: Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo. Telefon: 24 14 20 00

Ledige studietilbod hausten 2024

Digital kompetanse for lærarar

Styrk yrkeslivet ditt med digitale ferdigheiter. Her får du fleksible nettstudium for lærarar i skule og barnehage.

- Programmering for barnehage og småskuletrinnet
- Innføring i blokkbasert programmering
- Innføring i tekstbasert programmering
- Programmering med mikrokontrollerar
- Digital skulehage og uteskule
- Vurdering av multimodale prosessar og produkt
- Spel i læringsarbeid
- Læringsdesign og klasseromsleing i teknologirike læringsmiljø
- Tilpassa opplæring med digitale ressursar